

Hajónapló

A **Bárka** Józsefvárosi Színház Kht. lapja

V. évfolyam 2000. / 1.

- UDVAROS
- TIM CARROLL
- SZÍNHÁZ 2001
- GYABRONKA
- NÁDASDY
- PETER OSWALD
- CHIKAMATSU
- MELLÉKLET:

**VERSEKEL KÁRTYÁZÓ
SZÉP HÖLGYEK**

稲舟やさし行方や三日の月

Nádasdy Ádám FÁBÓL VASKARIKA avagy kacsacsőrű emlős

Péntek

Megjelenik a horizonton. Mit horizonton, leül közvetlenül mellém a klubban. A premier előtt mutatta be valaki, magas, sovány, pattanásos. Fröccsöket iszik. Napszemüveg van rajta, pedig nincs se nyár, se nappal; sötét és hideg éjszaka van. Rühellem a napszemüveget mint műfajt. Rádásul kifejti, hogy rózsaszín is van neki, ezt már sokallom, mások is ülnek az asztalnál, nem fogok előttük rábólintani egy rózsaszín napszemüvegre, csak azért, mert a srác érdekes. „Hát a napszemüvegnek is van határa” – mondom hangosan. Megsértődik, pedig hajtott rendesen, mit mondjak, nehéz neki ellenállni. De különben is, mit csináljak vele? Folyton beszélgetni akar, komoly témákról, olyanokat mond, amikre csak lemondóan mosolyogni lehet egy már enyhén berúgott, de annál intellektuálisabb asztaltársaságban. Hogy őszinte a művészet csakis őszinte lehet, különben nem ér semmit. Meg hogy a legnehezebb magát a semmit megjeleníteni, nem igaz? És várja a választ. Édes kisfiam, gondolom magamban. Tényleg a fiam lehetne.

Szombat

Lehet, hogy nincs is neki rózsaszín, csak látta valahol egy kirakatban? Azt is mondta tegnap a klubban: „Légy szíves, vegyél engem komolyan.” Ettől bezsongtam, ilyet mondani! Hogy nem fél ilyet mondani. Azt ígérte, eljön ma este. A haja is festve van, vagyis inkább volt, vagyis csak szököltve, kissé, és már kopik is le a szököltés. Szóval férfias jelenség.

Vasárnap

Reggelit kell adnom. Nem mondta ugyan, hogy kér, sőt valójában azt mondta, hogy nem kér, de egy fiatal embernek igenis enni kell. Mozogni akarok a konyhában, pontosabban ki akarok jönni

mellőle az ágyból, nem mintha nem lett volna jó, hanem... Nem tudom. Független helyzetbe vágyom. Meg hogy visszamenve a szobába, ott lásom az ágyban. Tényleg ott van. Nekiülök a fordítás következő adagjának. Mai angol darab, de versben van írva, és japán kabuki-szűzsét dolgoz föl. Fából vaskarika. Kacsacsőrű emlős.

Péntek

Ez állandóan alszik. Nem lehet, hogy vérszegény? Kiskoromban az egyik bátyámnak volt vérszegénysége, és vasat kellett szednie. Én nagyon csodálkoztam ezen, és azt hittem, hogy a nagypapa szerszámosládájából adnak majd neki szöget, csavart, vagy olyan fényes pici háromszögeket, amiket az ablak üvegtáblája mellé vert a nagypapa iszonyú gonddal, hogy be ne törjön a tábla. Magán az üvegen csúsztatva a kalapácsot: azt magyarázta, hogy éppen így nem törik el az üveg, ha szorosan egymáson csúsznak. Ritka volt akkoriban az ablaküveg, minden ritka volt, és ha betört, iszonyú patáliát csaptak. Volt olyan ablak, amelyben két darabból volt az üveg. Mit tud ez erről?

Szombat

Vagy csak egyszerűen lusta? De amikor érdekli valami, akkor villámsebes, szétveti az energia. Rohan. Hadar. Vásárol. Eszik. Szeret. Félában állva, egy szál gatyában olvas a szoba közepén szellőztetés közben, mert megakadt a szeme egy érdekes cikkben. Váltogatja a lábait, mert fázik a talpa, de ki nem menne egy papucsért. Pedig adtam neki papucsot, a kedvenc barna papucsomat, míg én egy ellen-szerves keletnémet szandálból átalakított, sülyesztett parafatalpút hordok azóta, amibe beleragad a lábam. Túl nagy áldozatot hozok érte.

Vasárnap

Megvan: hüllő! Azok viselkednek így. Hosszú, dermedt, alvásszerű periódusok, melyek során elveszítik önálló testhőmérsékletüket (ez is ijesztően le

tud hűlni alvás közben!), azután viszont villámsebes mozdulatok, hajszálpontos célzás, százzszázalékos találati arány. Hüllőnek fogom szólítani. Erre tett kísérleteimet jól fogadja.

Hétfő

Áll a tükör előtt a fürdőszobában, és nyomkodja a pattanásait; amikor meglát, büntudatosan abba hagyja, erre mint a Pavlov kutyája, reflexszerűen fölveszem a korholó szülő szerepét: „Hagyod békén?! Majd jól elmérgesedik!” A hányinger kerülget, de nem attól, hogy nyomkodja a pofáját (bár utána lilás foltok maradnak rajta); nyomkodhatja, szabad ember. Hanem attól, hogy miket mondok. Hogy általában is milyen könnyen jönnek belőlem a „Megmostad a kezed, mielőtt...?“, a „Visszatetted a helyére a...?“ valamint a „Nem fogjuk főlőslegesen...“ kezdetű mondatok. Amire csak annyit kérdez: „Hogy állsz a Yoshitsuguval?“

Kedd

Visszament G.-be, ahol főiskolára jár. Első a kötelesség. Ezt nem ő mondta, hanem én, mikor indult az állomásra, elkerekedett szemekkel nézett rám: hogy lehet ilyen hülyeséget mondani. Kívágnak, ha túl sokat hiányzom, ezt te nem érted, a miénk az egy nagyon konzervatív intézmény. „Ugyan, kötelesség” – legyint. Nem is legyint, csak elnéz a fejem fölött. Olyan magas, hogy el tud nézni a fejem fölött, de a „kötelesség” szó mintha hiányozna a szótárából. Pedig én tényleg úgy gondolom, hogy első a kötelesség, bár ezzel a Yoshitsuguval kicsit nagyon rémesen borzasztóan elmaradtam, no de rág is belülről rendesen a lelki. (A lelki, így mondja Hüllő, lelkim volt miatta, azt mondja). Ő meg beleszarik a G.-i főiskolába, talán joggal, az mégse a Bárka Színház, melynek most dolgozom, éjjel-nappal, hanem valami kvázi felsőoktatási paraintézmény.

Hajónapló
melléklet

PETER OSWALD

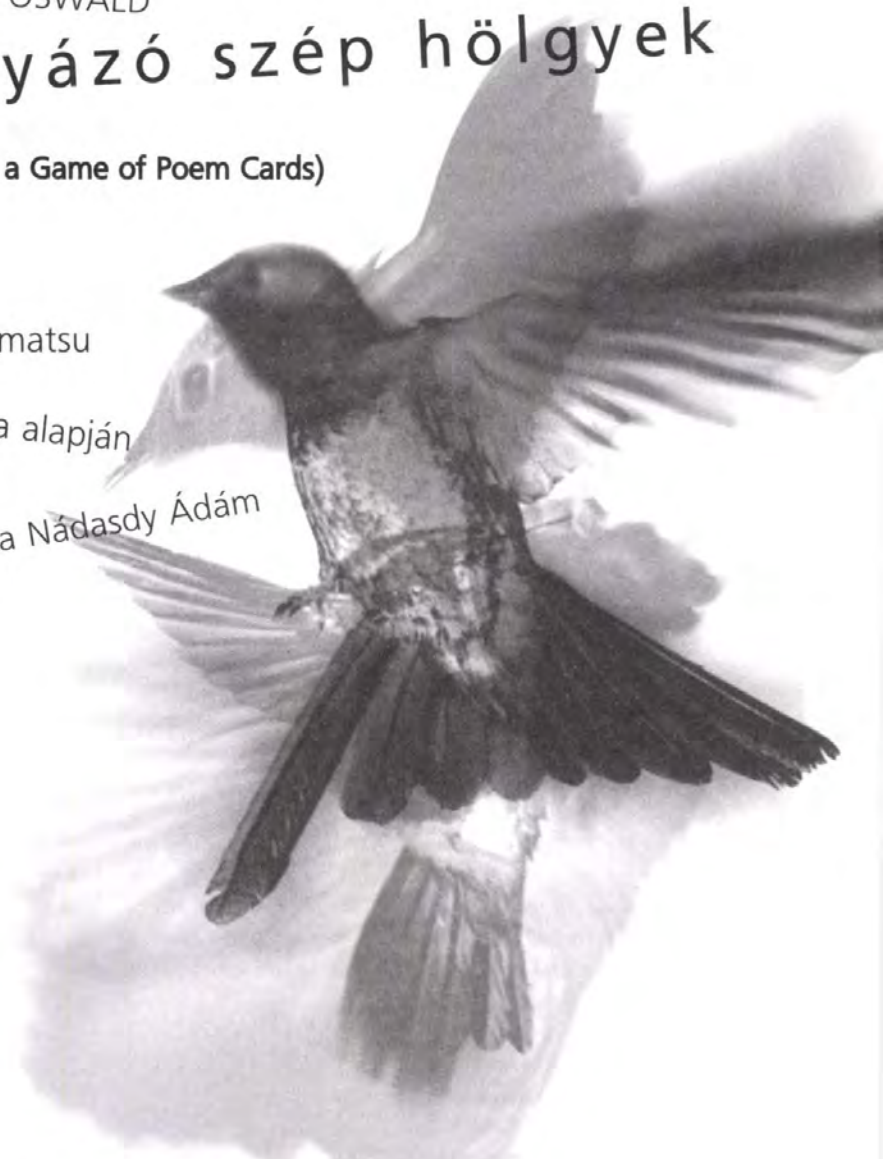
Versekkel kártyázó szép hölgyek

(Fair Ladies at a Game of Poem Cards)

Verses színmű
Monzaemon Chikamatsu
18. századi bunraku darabja alapján

Fordította Nádasy Ádám

Bárka Színház, Budapest, 1999.

Hajónapló

melléklet

ELSŐ JELENET

Éjszaka. Sejtelmes zene. Jön a Hold lassan táncolva.

HOLD Én vagyok a pompás hold,
a nap szerelme; mindig volt
és mindig lesz szerelmes ének,
melyet most nektek elmesélek –
csillaglélpcsóm minden foka
a vágy szeme; a telt pofa,
mellyel vonzom az óceánt:
a szenvedély – és az se bánt,
hogy bájos arcom csupa seb,
a Mars arcánál hegesebb.
Többször haltam meg, mint ahányszor
Lucifer hazug táncot táncol,
sőt el is tűntem – mégis élek,
s egy szép kerek sajtot ígérek.

El. Hajnalodik. Jön a Cinege táncolva.

CINEGE Förlébredtem, hogy szűk az égbolt,
még megmozdulnom is nehéz volt.
De csőröm nőtt és összetörtem,
és végleg a világra jöttem.
Az égből ki, az ég alá –
ha ez is széttörik: na pá!
De egyet megígérhertek:
ha bejöttem, ki is megyek!

*Jön egy madarász, aki hálójával megfogja a Cinegét. Behoznak egy
felfüggesztett karikákból álló szerkezetet, valamint egy díszes kutat. A
madarász egy pálcával arra kényszeríti a Cinegét, hogy a karikákon átugor-
jon és vizet húzzon a kútból.*

CINEGE Ezt a héjat föl nem töröm,
nincs ébredés, nincs több öröm.
Igaz, voltam szűkebb helyen,
de aztán oly jó lett nekem!
Most véghetetlen fájdalom,
hogy újra szűk héjban lakom.

*Jön Shigemori herceg, Takiguchi, Yoshitsugu, Moritsugu és más
szamurájok, akik vigyázzban állnak. Jön Tonase úrnő.*

TONASE Nagytiszteletű peccsétör! Húgod,
a császárnő küld hozzád üzenettel:
minthogy szerinte főtt a hegyvidéken
most legszebbek a juharlevelek
(lévén szeptember második hete),
azt várja tőled, Shigemori herceg,
hogy szervezd meg ismét a Kíta-hegyre
a gombaszedő nagy kirándulást.
SHIGEMORI Üzeneted roppant öröm nekem,
Tonase úrnő, volnál oly szíves
felséges hűgomnak megmondani,
hogy tizenkettedikén szedünk gombát,
és tizenharmadikán, mint szokás,
a holdat vesszük közösen szemügyre.
Kérd meg, hogy kegyesen maradjon ott
az ünnepek után néhány napig
a hegyekben.

TONASE Megmondom boldogan.
És képzelem, milyen fogadtatást
vált ki a hír Ő felségéből is.
Az ifjú udvarhölgyek – sőt a korosak,
mint jómagam is – epekedve várják
az évente kétszer megrendezett
császári nagy kirándulásokat:
hogy tavasszal virágot nézni menjünk,
ősszel pedig juharleveleket.
Nem késhetek tovább: távozom is,
hogy császári úrnőmnek megvigyem
lekötelező, gyors válaszodat.
Már látom a fákon a vöröset,
mint mennyei köpenyt! A rovarok
mind pengetik piciny gitárjukat;
és minthogy tiszta időnk van, remélem,
a bájos hold kendőzetlen marad.
Engedd meg, uram, hogy búcsút vegyek. (El.)
SHIGEMORI Bajtársak, Yoshitsugu, Takiguchi,
s te Moritsugu, legjobb szamurájok!
Hallottátok, hogy a gombaszedés

most lesz, tizenkettedikén. Tinektek,
mint mindig, most is remekelni kell:
a lejtőről a száraz levelet
elsöpörni, majd felállítani
a kerti pavilont, és fölkesmérni
őfelségét a császárnőt a hegyre.
És lévén, hogy a császárnő rajong
az énekes madarakért, csináltak
egy kalitkát a pavilon elé,
szépet, amelyben szépen énekel
mindenfajta madár. A cinege,
amelyet Kadowaki úr adott,
állítólag kezünk mozdulatára
mutatványokat végez, karikákon
ugrál keresztül, ilyesmi – gyerekseg
volna a kis bűvészt megtartanom,
inkább őfelségének küldöm el.
Téged bizlak meg ezzel, Takiguchi.
Indulj azonnal.

TAKIGUCHI

Boldogan, uram.

*Mind el, Takiguchi másfelé távozik, mint a többiek, és viszi a
Cinegét egy kalitkában.*

MÁSODIK JELENET

*A Császárnő palotája. Az udvarhölgyek: Yokobue, Karumo, Kohagi
és O-Hana játszanak és pletykálnak. Jön Kojju.*

KOJUJU Tonase úrnő megmondta, mikor lesz!
KOHAGI A gombaszedés? Mikor lesz?
KOJUJU Hamar!
O-HANA De mikor? Vágyom látni a hegyet!
KOJUJU Tenálad ki a hegy?
KARUMO Hanyadikán?
KOJUJU Tizenkettő.
YOKOBUE De melyik hónap?
KOJUJU Most.
O-HANA A jövő héten! Gyönyörű hegyek...
KOJUJU A hegyen hegyek fognak közlekedni.
KOHAGI A kíséretünk!

O-HANA
KOJUJU
KARUMO
KOJUJU

A sok szép juhar.
A csupas, kemény hold!
Kojju, kérlek!!
Jaj, Karumo, itt minden szamuráj
hatvan fölött van. De képzel csak el,
ha nem a fonnyadt Morotaka írna
naponta gyűrött ajánlatokat,
hanem valami fiatal legény.

YOKOBUE

Ne várj sokat. Az ifjú szamurájok,
azok se jobbak.

KOJUJU

Yokobue Dono!

O-HANA

És kit fog hozni Shigemori herceg?
Én csak a legszebb hegycsúcsokra vágyom,
ahonnan csókolhatom az eget –
de pokolbelli férjet küld a sors,
ha nem ügylünk.

KOJUJU

De az a juhar!
Mi választunk; tökéletes a férfi,
ha vonzani tud – különben kacat.
Neked ki kell, O-Hana?

O-HANA

Tunemasa
a Taira-harcosok legszebbike,
ezt mondja mindenki – és jó sokáig
így láttam én is, míg ki nem derült,
hogy férfinek álcázott kisleány,
csak játszadozó papírfigura.
Én férfi-képmást nem tudok szeretni,
bármilyen mesteri festmény legyen.
Kojju?

KOJUJU

Atsumoriért rajongok;
olyan buta! A szívem belesajdul,
ha megszólal. De aki ilyen édes,
az hamar elkel; foglalt már, szerintem.
Karumo?

KARUMO

Yoshitsugut szeretem.

KOJUJU

Azt tudjuk.

O-HANA

Jő, hogy mondd, Karumo.

KARUMO

Én nem is tudok nyilatkozni róla.

KOHAGI

Ez többet ér minden nyilatkozatnál.
Irigyellek – bár Morihisa úrfi
a szívembe fuvolázta magát,

Hajónapló

melléklet

de megmondta, hogy valójában nő,
hát futni hagytam. Mint Tunemasát.
De láttam tökéletes férfit is:
az pedig Takiguchi. Yokobue,
nem így van? Vallj szépen, mint Karumo!

YOKOBUE Nem, ő is pont olyan, mint Tunemasa.

Átlátok rajta! Csinos, jószívú,
őszinte, kedves, de csak tettet.

KOJUU Hazug és gyenge visszhang!

YOKOBUE Nem, ez így van!
Hiü pojáca, nem?

KOJUU Csípjétek meg!
Karumo bezzeg megmondja, mit érez,
de Yokobue kertel.

O-HANA Csíp, neki!

YOKOBUE Júj, ne! Utálom őt!

O-HANA Te kis hazug!

Mért varrtad meg neki a *hakamá*-ját,
mikor a labdapályán elszakadt?
Láttuk, hogy belecsókoltál középen,
mielőtt átadtad, hogy fölvegye!

KOJUU Csókolgattad az arctörőjét is!

KOHAGI És mégse tetszik!...

KOJUU Undok Yokobue!

Gyónd meg, vagy leoldjuk az *obidat*
és levetkőztetünk!

YOKOBUE Jaj! Kegyelem!

O-HANA Csiklandozzuk, míg sikít!

YOKOBUE Már sikítok!

KOHAGI Ti okos nők, tanuljatok e lány
kínjaiból. Mert szerelmet találni
komoly dolog. A testünk minden kincse
méltatlan férfi kezébe kerülhet,
ha titkoljuk: mit érzünk; bájainkat
kegyetlenül betapossák a porba.

*Jön Takiguchi a madárral: megáll egy előszobában, melyet a lányoktól
papírajtó választ el.*

TAKIGUCHI Saito Takiguchi azért jött,
hogy továbbítsa Shigemori herceg

üzenetét az ügyeletes hölgynek.

O-HANA (Yokobuehoz.) Micsoda véletlen! A te napod!

KOJUU Mert emlegettük!

A papírajtóhoz mennek és kilesnek.

O-HANA Pompás férfiac,
hogy beleharapnék!

KOHAGI Öleljen át,
és szorongasson, míg belehalok!

KOJUU Ó, Yokobue, te kis furulya!
A neved azt jelenti. Nem szeretnéd,
ha ajkához tenne és fújna, fújna?

O-HANA Teát főznék neki – mosnék, vasalnék –

Jön Tonase úrnő.

TONASE Mi ez a bolondozás, fecsegés?!
Hát őfelsége tapsolt, kétszer is:
ti ostobák, nem szolgáltok neki?!

O-HANA Na tessék, kitért a vihar. Futás!

KOJUU Dörög, villámlik!

KOHAGI Szél van!

O-HANA Világvége!

Tonase úrnő, Kohagi, Kojju, Karumo el. Yokobue a papírajtóhoz megy.

YOKOBUE Lépj be, te hírnök!

Takiguchi belép a papírajtón.

TAKIGUCHI Shigemori herceg –

Meglátja, hogy Yokobue az, és elhallgat.

YOKOBUE Nos, mi az üzenet?

TAKIGUCHI Én soha, soha – (Összeszedi magát.)

Én tolmácsolom Shigemori herceg
üzenetét: kéri, hogy őfelsége
a Császárnő holnapután korán
hajnalban induljon a Kíta-hegyre –

rád gondolk, míg álmod a hajnal,
 éjem valós, nappalom képzelet,
 siklasz előttem, mint vízen a nap,
 végzem a munkám, beszélek, vagyok,
 de könnyű kezed lelkemen pihen,
 és mint a világ, fordulok az éjbe.
 Az éj gyógyítja lázas agyamat,
 de ébredek, s rád gondolk megint.
 Születése és halála között
 sosem sírhat a harcos: ám ha én
 megérintem a két szemhéjamat,
 az ujjam nedves lesz. És tudod-e,
 kiért sírok?... Miket beszélek itt?
 Mint mondtam, ez a remek cinege
 kézmozdulatra vizet húz a kútból,
 átugrik karikákon – úgy is hívjuk.
 A Főváros Csodája.
 Esengve kéri Shigemori herceg,
 hogy őfelsége, mivel szereti
 az ilyen énekes madarakat,
 tőle ajándékként fogadja el.
 De először, kicsikém, szórakoztasd
 az udvarhölgyet mutatványaidal.

Zene. Takiguchi jeleket ad a kezével. A Cinege átugrik a gyűrűkön és vizet húz a kútból.

Ó, Yokobue-Dono, készítettem
 egy versikét a madárról neked.
 A versen kívül nincsen mutatványom,
 hát hallgasd meg.
 „Hét karikán száll át,
 ha intesz.
 Bontsd ki lelked szárnyát,
 s együtt hét életünk lesz.”
 Ez volt a vers. Nagyon nagy szemtelenség,
 ha azt kérem, hogy verssel viszonzod?

YOKOBUE Ó, kedves Takiguchi, nagyon szép volt. *(Gondolkozik.)*
 „Kedvence, a dió,
 ott terem,

hol juhar, lángoló,
 árnyat vet ideleln.”

TAKIGUCHI Találkozhatnánk ott, gombaszededéskor,
 ha így kell érteni a verset.
 YOKOBUE Így.
 TAKIGUCHI Az a kis völgy a Kíta-hegyen.
 YOKOBUE Az.
 TAKIGUCHI Meg foglak ott keresni, megígérem.

Egymáshoz simulnak, és ölekezés közben földöntik a kalitkát. A madár kiröpül. Yokobue sikít. A madár körbe-körbe röpül a szobában.

TAKIGUCHI Fogd meg!
 YOKOBUE Csönd! Meghallják a többiek!
 CINEGE A kertbe! A kertbe!
 TAKIGUCHI Hé, vissza!

A Cinege kiröpül.

YOKOBUE Szörnyű!
 TAKIGUCHI *(A színen kívüire szól.)* Kérem! Ott a kertben!

Visszajön a Cinege.

CINEGE Nem a kertbe! Nem a kertbe!
 YOKOBUE Ez az, gyere vissza!
 TAKIGUCHI Légy szíves, mert nekünk végünk!
 YOKOBUE Itt a kis kalickád, amit szeretsz!
 CINEGE De a kertbe! De a kertbe! *(El.)*
 TAKIGUCHI Ez szörnyű. Szörnyű.
 YOKOBUE *(A kertben lévőkhöz.)* Jön vissza, figyeljete ott a kertben!
 TAKIGUCHI Jaj, ott van Morotaka! Már jön is!

Jön Morotaka.

Nagyszerű! Morotaka! Te felelsz a biztonságért a palotában,
 épp most szökött meg egy madár, amit Shigemori herceg
 küldött ajándékba –

MOROTAKA *(Yokobue-ra bámul.)* Tudom, tudom, madár. Igen, igen.
 TAKIGUCHI Nem, Morotaka; ez itt Yokobue.
 Ő jól van, a madár van kinn a kertben.

Hajónapló

melléklet

MOROTAKA Siess, mert mindjárt kinn lesz a világban!
A madár megszökött, megvan a kár,
A kérdés: ki felelős? Ki a bűnös?
A bűntény gyorsan belevész a múltba,
de jövőbe nyúlik a büntetés.
Mért fussak ki a kertbe, kiabálva,
felhőt terelni, napsugarat szedni,
ha itt a bűnöző, itt a kezemben,
s megvan, hogy mit tegyek? Itt van előttem
a káosz középpontja – e szobából
terjed, hullámokban. Itt az idő,
hogy kutató elmémrel áthatoljam.

TAKIGUCHI Te arra célzol, hogy –

MOROTAKA Nem célzok én.

A tények céloznak, és pontosan.
Az én dolgom, hogy óvjam e helyet,
ahol minden tisztséget nő visel
a sajátomon kívül. Felelek
a Császárnőnek mindahányukért,
Alattam ármány óceánja suttog,
s a hold előtt tisztán kell tartanom.

TAKIGUCHI Ha ezt a hölgyet vádolni mered –

MOROTAKA A császári palotában is
nemde érvényes némi etikett
egy udvaronc és egy küldönc között?!
Ahol mindenki férfi! Hát még itt,
ahol a rendbontás magja lapul
a külvilággal való kapcsolatban,
mennyre fontos az önfegyelem!
Csak engedjünk egyetlen lazaságot,
és a császárnő tisztaságai
lotyók lesznek, s a palotája bordély!

TAKIGUCHI Ezt nincs jogod –

MOROTAKA Nos, elment a madár,
mert tirjátatok úrrá lett a vágy,
és nem fogjuk soha visszaszerezni.
Feldőlt a kalitka, ti itt pirultok.
Hibáztatok; meg fogtok szégyenülni.
Szép hölgy, ha szamuráj lennél, neked
a legszörnyűbb büntetés járna ki,
de akként szenvedhetsz csak, ami vagy:

TAKIGUCHI ezért bebörtönzéssel sújtalak.
Fogoly, hátra kell kötnöm a kezed!
(Közbelép.) Nem, Morotaka Dono, Yokobue
nem bűnhődhet e baleset miatt.
Én voltam az oka: engesztelésül
szepukut fogok végrehajtani.
De előbb tisztáznunk kell valamit.
Az imént mondtad, hogy egy szamuráj
az ilyen vétségért mit érdemelne.
Nos, ezt egy szamuráj követte el;
miféle büntetést szánál nekem?

MOROTAKA Én nem kívántalak büntetni téged.

Ha énnekem bármelyik szamurájom
ekkorát mulasztana, úgy akarnám,
hogy kötözzék meg, fejezzék le, és
fejét tűzzék a városkapura,
hogy még az emlékét is meggyalázzák.

Ám a te urad Shigemori herceg,
az ő döntése alá tartozol.
Süsd meg a cinkét nyárson és fogyaszd el,
kopaszod meg és hordjad a tollait,
nekem mindegy. Kövess el szepukut,
szíved joga. Ám ezzel nem fogod
elvenni Yokobue büntetését.

YOKOBUE Ó, Morotaka Dono, elítélsz
másokat azért, amire te vágysz!
A dolgoz az, hogy itt a hölgyeket
tisztán megőrizd – mire véljük akkor
a sok szerelmes levélkét, amit
minden lány kapott tőled ekkor-akkor?

TAKIGUCHI A hölgynek hinnem kell. Mint magad mondtad,
egy szamuráj meghal ilyesmiért.
Én, Shigemori herceg katonája
végre is hajtom rajtad: megkötözzek,
lefejezlek, s kitűzőm a fejed.

Vén képmutató, készülj a halálra!

MOROTAKA Te nem köthetsz meg!

Dulakodni kezdenek. Jön a Császárnő és Tonase úrnő.

CSÁSZÁRNŐ (Halkan.) Ezt hagyják abba.

TONASE A császárnő szólt, hogy ebből elég!

Takiguchi és Morotaka hátralépnek és meghajolnak a Császárnő előtt.

CSÁSZÁRNŐ Ha történt volna hölgyeim körében
fegyelmezetlenség, úgy Morotaka,
az őrizőjük volna a hibás.
Yokobue csak ártatlan lehet.
Hogy Takiguchi azt a madarat
elengedte, nem bűn. Hisz neki kellett
etetnie, vízzel ellátnia,
és ne lepődjünk meg, hogyha az ég
szabadságával hívja a rabot:
az kiszökött, amint alkalmá volt.
De aztán magánkertemben leszállt,
én szerencsére éppen arra jártam,
láttam egy ágon ülni, meg is fogtam,
és betettem madaraim közé.
Úgy hallom, terveznek a Kíta-hegyre
egy óriás kalitkát a kedvemért.
Üzenem, Takiguchi, Shigemori úrnak,
hogy beteszem a cinkét is oda,
énekeljen közöttük. Yokobue
és Takiguchi, ne aggódjatok.
Lányok, kínáljátok a hírhozót
szakéval. Takiguchi, föl a fejfel,
és Shigemori úrnak köszönöm
a remek ajándékot. Morotaka,
parancsolom, hogy teljes némaságra
kötelezd minden beosztottadat
ebben az ügyben. Ha ezt megszegik,
Te követsz el kötelességszegést.

Császárnő, majd mindnyájan el.

HARMADIK JELENET

A hegyoldal, hajnal előtt. Jön a Cinege táncolva.

CINEGE Égbolt-madár, szabadulj!
A csillagos éjsötét
óriás rácsát feszítsd szét,
virradjon a nap, az új –

ahogy én szöktem a hegyre.
Hasadj, sötét takaró!
Fény kútjából csobogó
nap-gyűrűket ugrom egyre.

Lám, egy csapat tart oda,
látom fenyves sorait,
köztük pillangó virít:
kalitkás szimfónia.

Jön néhány szamuráj egy nagy kalitkával, melyben mindenféle alakú és színű madár van. Összevissza szaladgálnak és egymást zavarva lázasan énekelnek. Jön Shigemori és a Császárnő.

CSÁSZÁRNŐ Könnyű a hegyi levegő, a hold
szellé sodorta ezt az őszi hajnalt,
mintha a szemünkön lélegzenénk.
A fényes távlat olyan, mint egy emlék,
mely önmagától idéződik föl.

SHIGEMORI De nézd, az ég elküldte túszeit,
s míg szelíd hatalmunkban tartjuk őket,
az idő szép marad. A délután,
mely érti vágyainkat, titkait
e hajnal nyelvéen gyónja meg nekünk.

CSÁSZÁRNŐ De ugyanazt a dalt éneklé-e,
ha kalitkában van, mint ha szabad?
S bár halljuk így is, nem szebb-e a hangja
ha szabadságban éneklé dalát?
Jó hercegem, hálásan köszönöm,
hogy látványukban gyönyörködhetek,
de attól lennék boldog igazán,
ha most, hogy láttuk kalitkában őket,

Hajónapló

melléklet

megnéznénk: hogy repülnek szabadon?
Hadd nyissam ki az ajtót, s az ajándék,
mely romlandó volna, így lesz örök.

Shigemori bólint. A Császárnő kiengedi a madarakat. Zavaros éneklésük örömdallá válik, együtt szaladnak és énekelnek a Cinegével, majd el.

SHIGEMORI Szent dolgot tettünk. Remegek:
az istenek itt vannak. Minden bánat
eltűnt és olyan felhőtlen a hegy,
mint még soha. Igen, kedves húgom,
a fülem nyitva – ha leszáll az éj,
majd tisztán halljuk a szarvasokat.

Mindketten el.

NEGYEDIK JELENET

Éjjel a hegyen. Jön Yoshitsugu lopakodva, lepellet eltakart arccal.

YOSHITSUGU *(Fölemeli a leplet, suttog.)*
Karumo, te vagy az? Itt vagy, szerelmem?
Nem, egy bokor. A juhar sűrű sátra
megrostálja a levegő ezüstjét,
s nem enged át, csak árnyat. Karumo!
Mért nincs még itt – én vagyok, Yoshitsugu!

El, Jön Yokobue lepelben.

YOKOBUE Ó, Takiguchi, itt keres a cinke
magot. A császárnő nem fogta meg;
csak azért mondta, hogy rajtunk segítsen.
Én is szabad vagyok, itt röpködök
és keresem a bozótban a párom.

Jön Yoshitsugu lepelben. Egymás karjába omlanak, majd szétválnak, gyorsan körülnéznek. Yoshitsugu mutogat, majd fölveszi Yokobué a hátára.

Elmennek. – Jön Karumo lepelben.

KARUMO A hold szögéből ítélve az éjféli

elmúlt. A szarvas messzi, tiszta hangja
mint hóhullás a tavon, úgy hal el
a csöndben; míg a rókcacsaholás
mint láng a papíron, fölhang s kialszik.

Jön Takiguchi lepelben. Egymás karjába omlanak, majd mint a másik kettő, elmennek. – Visszajön Yokobue és Yoshitsugu a másik oldalról. – Visszajön Takiguchi és Karumo. Mindkét pár bizonytalan, hogy nem a saját árnyképét látja-e. Megállapítják, hogy nem.

TAKIGUCHI Hé, Yoshitsugu, te vagy?

YOSHITSUGU Én bizony!
Te talán Takiguchi?

TAKIGUCHI Pontosan.

YOSHITSUGU Ne rémülj meg: nő van a hátadon!

TAKIGUCHI Jaj, segítség, a fákról hullanak.

Rajtad is van.

YOSHITSUGU Nyúzsög tőlük az erdő.

TAKIGUCHI Te mit csinálsz itt éjjel, te gazember?

YOSHITSUGU Én? Otthon alszom.

TAKIGUCHI Na de amit álmodsz,
szégyenletes.

YOSHITSUGU A hold miatt van ez.

YOKOBUE Azt mondtad: Takiguchi?

YOSHITSUGU Yoshitsugu.

KARUMO Azt mondtad: Yoshitsugu?

TAKIGUCHI Takiguchi.

KARUMO Én Karumo vagyok.

YOKOBUE Én Yokobue.

TAKIGUCHI Te elvetted a nőmet!

YOSHITSUGU Jaj, bocsánat!

Te meg az enyémet.

TAKIGUCHI Illendőségből.

YOSHITSUGU Boldog voltam, hogy hordozhattalak,
és azt hittem: te vagy a szerelmem.

YOKOBUE Köszönöm ezt a gáláns hordozást.

Még szerencse, hogy célba nem jutottunk.

Karumo!

KARUMO Yokobue! Te most én vagy?

YOKOBUE Hát szinte – úgy tűnik –

TAKIGUCHI Kész katasztrófa

következhetett volna be, ha nincs saját nevünk. Na, ég áldjon, barátok, és több szerencsét.

YOSHITSUGU Szerelmünk rövid volt, téves, de tisztán lángoló.

TAKIGUCHI Ég áldjon.

YOSHITSUGU Ég áldjon, szívem!

YOKOBUE Elveszett szerelmem!

KARUMO Nem kaplak meg, de annyi baj legyen!

TAKIGUCHI Már le is mondtam rólad, Isten áldjon!

Kiki a rendes párjával el. Jön Morotaka katonákkal, akik fáklyákat visznek és a pillangós zászlót.

MOROTAKA Néma az éj, mert a vágy hangjait a félelem lefojtja.
Két udvarhölgy tűnt el ma éjszaka a nevük Karumo és Yokobue, a szerelmük két olyan szamuráj, akik szerint nem érvényes a törvény a mi rendünkre. Keressétek őket.

Mind el. Visszajönnek a szerelmesek az ellenkező oldalakról. Megállnak a színpad két oldalán, és egymás szemébe bámulnak.

YOSHITSUGU Hát itt vagyunk.

KARUMO Itt nem fognak keresni.

TAKIGUCHI Itt békések a szellemek, s megosztják a földöntúli lét percét velünk.

YOKOBUE Remélem, nincs szemük.

TAKIGUCHI A szellemek az érzést látják csak, sosem a tettet.

A sötétben láthatatlanul szeretkeznek.

YOSHITSUGU Karumo!

KARUMO Psszt!

TAKIGUCHI Yokobue!

YOKOBUE Psszt!

KARUMO Yoshitsugu!

YOSHITSUGU Psszt!

YOKOBUE Takiguchi!

TAKIGUCHI Psszt!

KARUMO Örökké.

YOSHITSUGU Örökké.

YOKOBUE Örökké.

TAKIGUCHI Örökké.

Észrevesszük, hogy a távolban fények mozognak.

YOSHITSUGU Milyen fények jönnek a fák között?

TAKIGUCHI Fáklyákat hoznak!

YOSHITSUGU És a pillangót!

KARUMO Lehet, hogy Morotaka szimatol?

YOKOBUE Megnézte a szobánkat!

TAKIGUCHI Szemtelenség.

YOSHITSUGU Hányan lehetnek?

TAKIGUCHI Mindegy, túl sokan;
a két lány, ők a baj.

YOSHITSUGU *(A lányokhoz.)* Át tudtok szökni a patakon, vissza a pavilonba?

KARUMO A tűzön át is, a szerelemért!

TAKIGUCHI Mi föltartjuk a szörnyet, míg ti szöktök.
Add kölcsön, édes, a kacugidat.

YOKOBUE *(Átadja a fátylát.)* Tessék.

YOSHITSUGU Futás!

KARUMO Ügyesen!

TAKIGUCHI Jönnek is!

Yokobue és Karumo el. – Takiguchi nőnek álcázza magát. – Jönnek Morotaka és kísérei.

MOROTAKA Vegyétek körül őket! Nos tehát, a tényálláshoz itt a bizonyíték. Felség, bár szíved kegyelemre hajlik, most ítélkezned kell. Tagadjuk-e, hogy éjjel van, ha rég leszállt a nap? S ha valaki a föld alatt rohad, tagadjuk-e, hogy meghalt? És ha most e büzlő bűn így megmutatkozott, mint a kelő hold – szabad-e haboznunk?!

Född el irdalmad arcát egy időre,
 ő császárnőm, s a tettekre igazság
 mindent fertőtlenít. Ez így helyes:
 a bűnöző leleplezi magát,
 hirdetni vágyik szégyenét, a kín
 a nyilvánosság elé kényszeríti –
 s ha bocsánatot nyer, csak pimaszabb;
 a csók helyén vígan sarjad a bűn.
 Amit leírtam, pőrén áll előttünk.

YOSHITSUGU Mi áll pőrén?

MOROTAKA A szörnyű csábítás:

te vagy az élő bűn, te, Yoshitsugu!

YOSHITSUGU Én? Most jöttem csak ki, ebben a percben,
 hogy megnézzem a juharon a holdfényt,

MOROTAKA Ne hazudj. Ha te Yoshitsugu vagy,
 akkor ez Karumo. Megismerem,
 meg én, hisz' szerelmes vagyok belé.

Hogy alhatnék, míg te megrontod őt?
 A gyanú keses ágyon altatott:

úgy féltettem a védtelen leányt,
 hogy rémálmok gyötörtek. Mintha őt
 sötét szellemek falná fől az éjben,
 kioltva belső lángját. Fölradtam,
 és ösztönösen rohantam ide,
 ahol – mint álmodtam – megrontva áll.

YOSHITSUGU Nagyon élénk a képzelőerőd.

De szerelmet nem lehet képzelegni.

MOROTAKA Fiam, két teljes éve szeretem,
 és úgy képzeltem: ha megengedi,
 a császárnőtől megkérem kezét –
 törvényes frigyre, nem szórakozásra.

De úgy tűnik: fáradozásaimmal
 lyukas vödörbe hordtam a vizet,
 mert te kezdettől züllesztetted őt.

Te a jövőmet csábítottad el:
 még el se vettem, és már belevitted
 asszonykámat a házasságtörésbe! –
 Te, hűtlen asszony! (*Ráront Takiguchira és letépi a fátylát.*)

TAKIGUCHI Hah, el a kezekkel!

MOROTAKA Hogy? Hogy? Mit – Mit –

YOSHITSUGU Mit, mit „hogy-hogy”, barátom?

MOROTAKA Hogy mit?! Hát itt van Yokobue is?!
 megláttatok, és mint a farkasok,
 elengedtétek a zsákmányt, ha vadász
 közeledik. Ebből elég, fiúk.
 Itt az erdön a nők is férfiak,
 majd inkább nappal dolgozunk tovább

Indulni készül, de Takiguchi az útját állja.

TAKIGUCHI Nem, folytasd csak! Az igazság az első!
 Hadd halljam bölcsességed, Morotaka,
 oly kristálytisza, vágyom többre is;
 zárt cella az, nincs ablaka, melyen
 a gonoszság kilophatná magát.
 S te magad vagy legfőbb fegyelmeződ,
 ez tesz oly naggyá. Ha egy szamurajt
 megvádolnál, s vétlennek bizonyulna,
 elégtételt adni magad sietnél;
 ha tévesen rántanád le a fátylat
 egy másiktól – övele is kiállna!

MOROTAKA Uraim, hogyha megsértettelek,
 bocsássatok meg. Ugye értitek:
 egy nőstényrókafalkát kell terelnem,
 halász vagyok, de vízből van a hálóm.

E képtelenül nehéz feladat
 olykor zavarba ejt. Nyilvánvaló,
 hogy Karumo és Yokobue vétett,
 nem ti. Én övelük foglalkozom,
 nem veletek; és mivel féltém őket,
 a félelem vádaskodott belőlem.
 Bocsánat – ide juttatnak a nők!

TAKIGUCHI Jaj, Morotaka, rés vagy te a bástyán,
 rés, mely a szilárdságról szónokol.
 A mennyben, messze fönt, ahova bámulsz,
 örökké tartó rend van; de te benned
 tüzes, kavargó szférák csapnak össze.
 megint leleplezted magad, barátom,
 és így lesz ezután is, míg csak élsz.
 Már két éve szereted Karumót??
 Akkor nem más: te vagy a csábító!
 Mi csak sétálgatunk, mint két barát.

Készülj a halálra – hiszen te mondtad:
e bűnért megkötözés az ítélet,
és gyors lefejezés. Nos, Yoshitsugu,
én hajtom végre. Kötözd meg azonnal.
A kísérői meg korbácsot kapnak.

Kísérők rémülten el.

- MOROTAKA Megsemmisítettél az érveiddel.
De nem is vagy te több, mint puszta szó.
Igazságot veszek e nőssel szemben,
akiknek tiszta neve az enyém is! (El.)
- TAKIGUCHI A tiszta nevük az övé is?
- YOSHITSUGU Őket is Morotakának hívják?
- TAKIGUCHI Igen, mi mind a ketten Morotakába vagyunk szerelmesek.
- YOSHITSUGU Az nem egy nagyon tiszta név.
- TAKIGUCHI Én nem tehetek semmiről, én puszta szó vagyok.

Mindketten el.

ÖTÖDIK JELENET

Katsuyori háza. Jön Katsuyori mint pap, kezében hivatali díszruha.

- KATSUYORI Lázongás mindenütt. A szenvedélyek
dúlt tengerében, sziklaként, az állandó
megtörő majd az ifjú vihart.

Jön Takiguchi.

Á, Takiguchi. Azért hívtalak,
hogy neked adjam ezt az öltözéket.
Őrökösöm vagy. Nagy ünnepeken
a házunkat ebben kell képviselned.
A díszruhát még Shigemori herceg
adta egy estély előtt, réges-régen:
ebben fogadtam a vendégeit,
a sok minisztert – ám most már leraktam
az udvar dolgait, és indulok
az elmélkedés magashegyí útján

a Tisztaság Honába, mint tudod.
Naponta kérem saját templomunkban
Buddhát, hogy családunkat óvja meg.
De kicsit megpihenek utamon,
hogy – nyugalmaimat félretéve – halljam,
mint alakul udvari életed.

TAKIGUCHI

Mit gondolsz rólad Shigemori herceg?
Kedves apám, tehetségem csekély,
de hasznomra volt a te befolyásod,
s így engem tart a legtöbbször a herceg
bajtársaim közül. Ez arra sarkall,
hogy uramat a tőlem telhető
hűséggel szolgáljam, és gondosan
hajtsak végre minden feladatot.
Mindezek alapján remélhetem
– minthogy a herceg olyan befolyásos –,
hogy hamarosan előléphetek.

KATSUYORI

Hallgass! A pokolba léphetsz elő!
Olyan naiv vagy, hogy azt képezed,
eltussolhatod a gyalázatot?
Hogy én már egy halvány felhőn ülök?
A világtól búcsút vettem, igaz,
de családom és én egyek vagyunk,
Minden más: zaj, de a te dolgaiddal
a szférák zenéjén is áthatolnak,
angyalok szava mögül is kihallom:
Tudom, valami Yokobue nevű
udvarhölgyet imádsz – imádatod
okozta, hogy elszökött a madár,
amelyet éppen Shigemori herceg
kivánt a császárnőnek küldeni.
Csak öfelsege jóindulata
óvott meg a legszörnyűbb büntetéstől,
amikor Morotaka tetten ért.
A hír még aznap eljutott ideig,
mint égre fröccsent tinta – ámde te,
nem tanulván az elkerült bukásból,
csak fokoztad kihágásaidat,
és most a kirándulásom – tudom! –
aljasul, lopva, éjjel vetemedtél
illetlenségekre azzal a lánnyal.

Hajónapló

melléklet

Ha én ezt hallom, kis felhőmön ülve,
mennyivel inkább hallják odalent,
a tömegek? S amit mindenki tud,
azt tudják fönt is, a kevesek is.
A herceg, a legbölcsebb, aki él,
nem nézhet rád másként, mint megvetéssel.
Az ő segítő pártfogása nélkül
családunk elvész, és ez fáj nekem.
Úgyhogy nem folytatom. Azt is tudom,
hogy társad, Yoshitsugu, ugyanígy
egy udvarhölgygel lépett kapcsolatra,
Karumóval, aki már terhes is;
és Moritsugu, Yoshitsugu bátyja
betegség ürügyével fogva tartja
barátodat a házában. Ha én is
bebörtönöznék, a mi családunk
megszűnne, hiszen egyetlen fiam vagy.
Azt reméltem, hogy immár nyugalomban,
a herceg által kegyesen adott
javadalomból élhetek, miközben
éveimet imának szentelem,
így lelkem fénnel telik meg, s fölér
a Tiszta Honba, hol anyád ragyog,
és bukásoddal a mennyből lehúztál.
Vissza kell térnem Shigemori herceg
szolgálatába: véget ér a hét év,
míg szálltam a pokolból fölfelé –
katona vagyok ismét, mindörökké!

TAKIGUCHI

nem fogja tudni megbocsátani. –
Búcsúzom, egek! Saito Katsuyori
ím visszatért, és újra mint vitéz
szolgálja Shigemori herceget! (El.)

Jaj, undorító, ijesztő vagyok,
mint sárkány árnyéka, betolakodtam
apám és jó anyám lelke közé,
a mennybe vivő utat tönkretettem;
vak önzéssel nyúltam a kéj után,
ám karjaim, mint frissen nőtt hegyek,
más-más országba szakították őket.
Egy marad: az ima. Ha a világot
elvesztettem, megkaphatom a lelkem?
Ha újjászületek, majd megbocsát
uram, a herceg, és családom is.
Van kiút! Igen! Nem szomorkodom!
Az élet álom: a lótusz-virágba,
hol egyek vagyunk, ott vár a valóság.

Fölveszi a Katsuyori által otthagyt papi öltözéket, majd el.

HATODIK JELENET

*Szoba a Császárnő palotájában, ahol az állapotos Karumót tartják fogva.
Jön a Császárnő.*

CSÁSZÁRNŐ

Karumo, téged bezártak ide,
de mint a magzatod, te sem tudod,
milyen szerető, édes börtön ez.
Nem helyeslem, hogy a törvény szerint
meg kelljen halnod: keresztülviszem,
hogy kivégzés helyett száműzzenek.
Bár többet is tehetnék. – De fogadd el
e kis dobozt: „A Gyógyszerek Királya”.
Még régen adta a kínai császár
előző császárunknak, ő pedig
a visszavonulásakor nekem;
legyen tiéd, és jelképezze azt,
hogy úrnő és szolgálója között

Papi köntösét engedi a földre hullni, alóla előtűnik samurájöltözete.

TAKIGUCHI

Apám, én lemondok a szerelemről,
a múltamról, és mindent újra kezdek.
A herceget szolgálom tiszta szívvel!
Bocsásd meg botlásaim, jó apám!

KATSUYORI

(*Féltelöki.*) Egy apa ezer bűnt is megbocsáthat,
ha szereti fiát – de a világban
a bocsánatnak súlyos ára van,
mely megfizethetetlen. Ezt a káoszt,
amelyet okoztál, urad, a herceg

KARUMO van olyan szeretet, mely e világ
határán túlnő,
Felség, bárhová
vetődjek is, ez bajomból kihúz;
oly becses lesz, mint emléked maga.
CSÁSzáRNŐ Ég áldjon, Karumo, én nem felejtlek.

Császárnő el. Jön másfelől Morotaka és Genjo, a hóhér.

MOROTAKA A valóság világa győz tehát.
Az állam-hajó megdőlt a viharban,
de eltiporta az ágaskodó
hullámokat, és most szilárdan áll.
Álmodni léhaság – sőt, néha bűn.
Mondd, kedvesem: álomból lesz-e béke?
A szerelemből bőségség? Lesz talán
törvényes rend a fékevesztett vágyból?
Állam és nemzet – nem álmodok ezek.
A valóság őrzője én vagyok,
a hölgyeket én óvom álmaiktól:
kinek van hozzád nálam több joga?
Feleljen Genjo barátom, a hóhér,
a nép álmainak nyesegetője!

GENJO Senkinek.

MOROTAKA Aki ide juttatott,
most bátyja házában raboskodik:
itt hagyott terhesen, megszegyenítve.
Mivel a Császárnő szolgája vagy,
a büntetésed rendkívül kemény;
én mégis megsegítlek. Évekig
küldtem neked könyörgő sorokat;
nem hallgattál meg – nos, ez lett a vége.
Nekem lett igazam. Öröd vagyok,
de tisztességemről örömmel lemondok,
hogy férjed legyek, s te parancsolóm.
Törvényes utat ajánlok neked,
megváltást a kaoszából, melyben élsz.
Gondold át gyorsan, kislány, mielőtt
a jelenből a múltba csúszol át.

KARUMO A szavaid erősek.

MOROTAKA Mert szeretlek –

nem álomban, hanem valós erővel.
Ebből a szobából vagy énvelem,
vagy hóhér barátommal távozol;
a küllemed változatlan marad;
de menyasszony szépsége lesz-e majd,
vagy hervadás előtt álló virágé?
Szeress; erőm megmásvítja a szívet,
de megőrzi a dolgok felszínét.
A katona sem vált egyenruhát,
ha meghal a király, de esküjét
a király fiának újítja meg.
A hold új fényel süt az újszülött
szemére, bár a hold maga a régi.
Így én is azt kérem: maradj a régi,
de hűségedet tedd az én kezembe,
s én szépségedben újjászületek.

KARUMO

Jó szíveden csak ámulni tudok.
Most fogom fel, hogy nemcsak nem utálsz,
mint érdemelném, de föl is ajánlod,
hogy asszonyoddá teszel. Ó, uram!
Mit mondhatok? A sötétben bolyongtam;
mint farkascorda, úgy űzött a kéjvágy.
A megértésed rémálomból ébreszt.
De Yoshitsugu – nem lesz haragos?

MOROTAKA

Ha lázad, én föllépek ellene
a császárnőtől kapott hatalommal,
és semmivé fújom. Légy asszonyom,
s ő kipenderül a visszhang-világba,
hol ordítását nem hallja a törvény.
Nincs súlya, ugyanúgy elszáll a szélben,
mint félelmeid. Csak boldog legyél,
fojts el mindent, érezd a végtelent,
számúzd a gondokat. Ha asszonyom vagy,
boldogságodat törvény szavatolja.

KARUMO

Vetesse el a gyereket, uram,
vagy azt szeretnéd, ha megtartanám?

MOROTAKA

Az enyém vagy. Efféle titkos műtét
anyai testedre veszélyt jelent.
Bölcsességed mégis dicséretes;
a gyermek majd finoman felidézi
e sajnálatos ballépésedet.

Hajónapló

melléklet

- De könnyűvé kell tennem dolgodat –
ha szerencsésen fiú lesz a gyermek,
fiammá s utódommá fogadom.
- KARUMO De hát én félek tőle. Hogyha felnő,
és megtudja, hogy Yoshitsuguval,
az apjával mit tettél, meg fog ölni.
- MOROTAKA Tudd meg, hogy mi vagyok. Háborgó tenger,
amin nincs átkelés. Erőd vagyok,
jégsíma falú és bevehetetlen.
Meghal, aki énvelem szembeszáll.
Én nemzedékek sorának leszek
a halál ösvénye.
- KARUMO Ó, Morotaka!
Hogy belopod a szívembe magad
kedves szavaddal, mely fiam halálát
és szerelmem pusztulását ígéri!
Te élő szobor, eszedbe se jut,
hogy a nemzetet ki kellett találni,
mielőtt megvalósult? Hogy a béke
már létezhetett, mielőtt a te
fegyvereid békét csináltak itt?
A szerelem: álom, formáló álom,
de te kővé akarsz formálni engem,
álomtalan halottá, mint a szikla.
Az én formáló álmom nem ilyen.
- MOROTAKA Akkor meghalsz, és holttest lesz a formád.
E célból pedig – fogd és vidd a lányt
Funaoka-Yamára, s öld meg ott.
- KARUMO Nem végezhetsz velem: a büntetésem
száműzetés lesz, öfelsége mondta.
- MOROTAKA A bűnöd megfelelő büntetése:
halál. Igaz, ha megkérdezném erről
a császárnőt, nyilván száműzetésre
enyhítené; de én gyorsan cselekszem,
a törvény betűjét fogom követni,
nem saját akaratomat; nekem csak
a buzgóságot vethetik szememre.
Genjo nem ellenzi, és kitűnően
tudja a kivégzés illetnát.
- KARUMO Úgy! Meghalok, ha nem nyugszom bele,
hogy hozzádmenjek, és te megöletsz

MOROTAKA

öfelsége óhaja ellenére?
A lelked gonoszabb, mint a betegség!
Ha Buddha és az istenek kivennék
a tudat forgó fényeit belőlem,
akkor hűséges lárváddá tehetnél.
De így inkább készülök a halálra,
és nemzedékek során át fogok
szembeszállni veled. Gyilkolj, ha tetszik;
csak Yoshitsugu miatt rettegek,
mert hatalmadban tartod. Én ezennel
örökre hadat üzenek. A testemet
elpusztíthatod, de üldözni foglak
száz életem át, amíg száz halál
tested-lelked féreggá alakítja!
Genjo! Az ítélet kimondatott.
Vidd magaddal Funaoka-Yamára,
és tégy vele, ahogy mondtam neked.

Genjo Karumóval el.

HETEDIK JELENET

*A Funaoka-Yama temető. Este. Gyásztűzek égnek. Jön Takiguchi papként,
nyakában csengő, melyet egy bottal ütöget. Előbb kántál, majd beszél.*

TAKIGUCHI Nem is könnyű
egy lányt imává tenni,
emlékeim elveszteni
egy lótuszvirágért.

Jaj, az egész Dél
csókolt, ha csókolt,
forró eget nyomott
az Észak ajkára.

A várostól messze,
Ojoinban imádkozom.
De messzebb kell mennem,
messze, Koyasanba.

Ahogy a füst
kiszáll a tűzből,
föl, az ég nagy
felhővirágaiba.

Hogy elvágjam otthonomtól a lelkem,
csöngetek élesen. Ezzel a hanggal
meghal az ifjúságom. Folytatom
apám megszakadt zarándoklatát.
Ó, Yokobue, te se gondolj rám,
de küldd a lelked a lótvuszvirágba;
a világot és egymást elfeledve
ott együtt leszünk, egységes alakbari,
két folyó, mely a tengerbe folyik.
Azért járom sorra a temetőket,
hogy elvegyüljek a holtak közé,
s most itt vagyok Funaoka-Yamában,
utoljára. Túl közel van a város,
melyből a szóbeszéd hullámai
megtörik az ég tiszta ragyogását.
Tökéletlen vagyok. Anyám, Apám!
A halotti máglyákból füst szívárogo.
Namu Amidha Buddha, légy kegyelmes,
hogy hozzád idomuljon minden élő.

Jön Genjo kísérettel és a megkötözött Karumóval.

GENJO Nagy kár ilyen szépséget félredobni,
mint hibás vázlatot a rajzoló.
Gondold meg magad: menj hozzá uramhoz!
KARUMO Én innen már nagyon messze vagyok.
Ha urad érvei rám nem hatottak,
hogy győzne meg a te szádból a visszhang,
te, madárijesztő szélfúttá árnya?
Küldj el oda, hol szagodat nem érzem.
GENJO Aki nem hajlik, meg kell törni azt.

*Főlemeli kardját és készenlétben áll a nő mögött. Éppen sújtani készül,
amikor Takiguchi előrohan és testével védi Karumót.*

TAKIGUCHI Várj, uram!

GENJO Félre, pap! Félre az útból!
Hiába könyörögsz, el van ítélve.
TAKIGUCHI Persze, értem – ezt nem is vitatom.
Te kivégezni készülsz ezt a nőt
egy súlyos bűnért, s nem kételkedem,
hogy megérdemli – bűnhődjön a bűnös! –;
de állapotos: ahány hónapot
élt ez a magzat benne, éppen annyi
őriző szentje és Buddhája lesz.
Maya királynő könyve mondja el,
hogy a meggyilkolt magzat őrizői
a gyilkost még ugyanabban az évben
elveszejtik, fegyver vagy pestis által.
Nő jó, de mi van, ha egy katonának
terhesanyát kell ölnie? Ilyenkor,
hogy kivédje az őrizők haragját,
háromszor kell egy szent varázsígét
kimondania, mielőtt cselekszik.

GENJO Ez tényleg így van?! Fogalmam se volt.
Köszönöm, pap. Megmentettél egy lelket.
És ha már így esett, lehetne azt,
hogy – könnyítendő a helyzetemen –
meg is taníts a szent varázsígére?

TAKIGUCHI A birtoklásáért húsz napon át
szenvedtem, böjtöltem és nélkülöztem.
Ez legföltettebb titkom; ám neked
az életed függ tőle. Hiba volna
ha gyilkolnék azzal, hogy nem tanítok.
De másnak el nem mondhatod soha.
(Elhessenti a többieket és kimondja Genjónak a varázsígét.)
„Riken szokuze midagó.”

GENJO „Riken szokuze midagó.”

TAKIGUCHI „Issó sónen zaikajdzsó.”

GENJO „Issó sónen zaikajdzsó.”

TAKIGUCHI Most mondd gyorsan háromszor.

GENJO „Riken szokuze midagó –”

TAKIGUCHI Nem, nem, nem: „Riken riken riken –”

GENJO „Riken riken riken, szokuze, szokuze –”

TAKIGUCHI Nem, nem, nem! „Riken riken riken, szokuze midagó”,
háromszor –

GENJO „Riken riken riken, szokuze midagó, szokuze midagó –”

Hajónapló

melléklet

TAKIGUCHI Nem! Nem!
 GENJO Micsoda? Hát ez túl nehéz nekem.
 Nem tudsz valami más varázsigét,
 ami egy szóból áll?
 TAKIGUCHI Egy kicsi ész
 kellene hozzá – de még van remény:
 majd én mondom el a varázsigét
 a kardod fölött, és ezzel elérem,
 hogy csak a fegyver lesz szentségtörő.
 Kérem a kardot.
 GENJO Te vagy jótevőm.
 Igézd meg és vedd le róla a bűnt.

Átadja a kardot Takiguchinak.

TAKIGUCHI Igen, igen, így a legegyszerűbb:
 vértlen maradsz, ha el se követed!
 GENJO Ez csel volt! Elszedted a kardomat!
 Gazember! Hamis pap! Visszaadod,
 vagy meghalsz! Meg vagy hibbanva talán?
 Fölálodznád magad egy bűnözőért?

Ráveti magát Takiguchira, aki kitér.

TAKIGUCHI Kóstold meg Amida kardjának életét!
 GENJO Gyalázatos pap!

Genjo kénytelen egy nagy sírkő mögé bújni. Kísérői rátámadnak Takiguchira, aki a sírkőnek szorítja őket. A kő rádől Genjóra és megöli. Kísérői rémülten menekülnek.

TAKIGUCHI Karumo Dono, tudod, ki vagyok?
 KARUMO Nem hiszek a szememnek: Takiguchi?
 Én már a földön hevernék kinyúlva,
 fej nélkül, ha te nem ugrasz elő.
 De miért vagy te pap?
 TAKIGUCHI Megmagyarázom,
 ha lesz idő. De innen futni kell!

Mindketten el.

NYOLCADIK JELENET

Jön Katsuyori és Moritsugu ellenkező oldalról. Meghajolnak. Moritsugu leül. Katsuyori a gyékényét egygel följebb teszi a lépcsőzetes emelvényen, és így Moritsugu fölé ül. Moritsugu azonnal föláll.

MORITSUGU Nézz meg jól: én vagyok az, Moritsugu:
 hibáztál, alattam van a helyed.

KATSUYORI Én megismerlek – nem ott van a gond.
 Őreg szemem bár szomorú, de lát.
 Az emlékezet: hervadó jelen –
 de a tiéd túl gyorsan szárad el;
 mégis próbálj meg emlékezni, kérek,
 hogy az udvarnál ötödrangú vagy,
 míg én negyed. Egyszerű számolással
 rájöhetsz, hogy én vagyok magasabban.
 Talán ma nem vagy jól, és otthon kéne,
 hajlékodban, gyógyítanod magad?

MORITSUGU Ostoba vénség! Ha nem szállsz le onnan
 önszántadból, majd lerugdoslak én –
 (Erőszakoskodik vele, de aztán abbahagyja.)

bár szörnyű volna: kalapod leesne,
 s látnánk kopasz fejed.

KATSUYORI Mért gúnyolódsz?
 Mért ragadod meg húsom, összerázva
 törékeny csontvázamat itt belül?
 Nincs a világon olyan etikett,
 amely egy negyedrangú samurájt
 egy ötödrangú alá kényszerít.
 Ezért kell erőszakhoz folyamodnod.

Vagy van valami jogcímed talán?
 Tessék, hát győzz meg! Vitatkozz, fiam!
 MORITSUGU Elméd tévelygő csapongása győz meg,
 hogy szenilis vagy már, vitán felül!
 De nagyra vagy a negyedrangúsággal!
 Az vagy, elismerem; csakhogy mivel
 szent fogadalmat tettél, kikerültél
 az udvaronci hierarchiából,
 nem számítasz, nem működsz, félretettek.
 Ma Takiguchi feladata volna,

hogy szolgáljon itt, ebben a teremben,
de azt hallom, hogy sehol sem találják,
rossz híre elől futva odahagyta
a tökéletlen itteni világot,
és szégyenét szent köntösökbe rejti!
Még jó, hogy így tett! Ha szolgál tovább,
a rajta esett folt hozzáragadna
minden fiatal samurájhoz itt.
De nem szökött meg – így megbüntetése
most Shigemori herceg dolga lesz:
hogy Takiguchinak öngyilkosságot
ír-e elő, vagy kivégezteti,
azt nem tudni. Te, abban a hiszemben,
hogy fiad szerzetesi fogadalma
lemossa rólad az ő szégyenét,
most újra szolgálád a herceget.
Ez második szolgálati időd:
e minőségben most látlak először;
feladataink rendje változatlan,
ma pedig Takiguchi van soron;
így felszólítlak, mint helyettesét,
hogy alattam ülj le – én, Moritsugu,
ötödrangú vagyok; mint Takiguchi,
te hatodrangú; javíts ki, ha nem.

Gyékényét az emelvény második szintjére helyezi.

KATSUYORI Úgy! Szót se többet az ülőhelyekről,
átlátszó jég az mély vitánk fölött:
azzal vádolsz, hogy fogadalma révén
fiam a büntetés elől szökik.
Nos, az öcsédet sújtó álbetegség,
amelynek címén otthon dugdosod,
kimondom: egyszerűen gyávaság!
Különbén is, nyílt titok az egész.
És, megjegyzem, a közjót az segíti,
ha Yoshitsugu elzárva marad,
mert hatása a többi samurájra
a teljes összeomláshoz vezetne!
És még te vádolsz, oly szemtelenül,
ahogy a vörös majom gúnyolta a Buddhát!

Gyékényét az emelvény legfelső szintjére helyezi.

MORITSUGU *(Elveszi Katsuyori gyékényét és a sajátját helyezi a legfelső szintre.)*
Igen, az oldalazva mászó rák
sziszeg arra, ki egyenesen jár!

KATSUYORI *(Elveszi Moritsugu gyékényét és a sajátját teszi a helyébe.)*
De joggal csúfolja a kutyafej
a szarka által elvitt pipacsot!

MORITSUGU *(Ismét kicseréli a gyékényeket.)*
Ó, aki lefelé lóg a keresztfán,
nevet a póznára tűzött fejen,
mely lábát csokolja.

KATSUYORI Ahogy majd te!

MORITSUGU Ismerős az acél íze neked?
Akkor megmutatom –

KATSUYORI Ha meg tudod!

MORITSUGU Akár most rögtön is, ha úgy kívánod!

Összeapszarni készülnek. Jön Shigemori herceg és az emelvény legfelső szintjére ül. Mindnyájan letérdelnek előtte.

SHIGEMORI Úraim, remek máma az idő.

Jön Morotaka sietve.

MOROTAKA Én, Morotaka, üzenetet hoztam
a császárnőtől Shigemori úrnak.
Kegyesen hallgasd meg üzenetemet.

SHIGEMORI Beszélj, nemes Morotaka.

MOROTAKA Káosz! Káosz! Az állam teste görcsöl,
megsebezték a szerelem nevében!
A fej néma marad szent révületben,
de a tagok remegnek, belső vérzés
fenyeget minden szervet. Odadobtuk
a gyepiót a fejetlen zürzavarnak;
egyek voltunk, de a szaporodással
elvesztettük gyermekeinket:
számtalanok s nem kiszámíthatók,
falják a szabadságot: amikor megadtuk,
feladtuk aznap egységünket is!

Hajónapló

melléklet

SHIGEMORI Ez most egy általános helyzetkép,
vagy van valódi üzeneted is?

MOROTAKA Van, hercegem. Két ifjú udvarhölgy,
a nevük Karumo és Yokobue,
nemrégén bűnbe esett Takiguchival
és Yoshitsuguval. E szörnyű botrány
az udvart fenekestül felkavarta!
A császárnő, amikor értesült,
hogy Karumo terhes, ezt árulásnak
tekintette s nekem parancsba adta,
hogy lefejeztessem. Mi mást tehettem?
Elvitettem Funaoka-Yamára
kivégzés céljából. Amint a pallos
épp sújtott volna le, egy idegen
ugrott elő és megölte a hóhért,
az én szolgámat, Iwamura Genjót,
s a lányt magával vitte. Ez a gyilkos
nyilván a szeretője, Yoshitsugu;
e bűn a császárnőt úgy dühbe hozta,
hogy megparancsolta: Yoshitsugut
azonnal ki kell végezni, hogy így
a dolgok egyensúlya helyreálljon.
A bűnbe esett nőt, Yokobuét,
a másik udvarnál kell lefejezni.
Az tehát öfelsége óhaja,
hogy Yoshitsugut tüstént lefejezzék,
megfelelő külsőségek között.
Ennyi az üzenet.

SHIGEMORI Ez képtelenség.
Ez hallatlan. Volt már eset,
hogy udvarhölgynek szeretője volt,
ám ezt a botlást elnézték neki.
Ha ilyen esetekre gondolunk,
a császárnői döntés módfelett
keménynek tűnik. De vajon a húgod,
Tonase úrnő, és te magad is
nem próbáltátok egyesült erővel
öfelségét jobb belátásra bírni,
Morotaka uram?

MOROTAKA De mennyire;
húgom és jómagam újra meg újra,

SHIGEMORI

mint tengerpartot hullám és eső,
úgy ostromoltuk sírva, de hiába.
Épp olyan katonás neveltetést
kapott, mint te, és a döntései
a katonás erkölcsöt tükrözik.
Nem. Az ő tettei császáriak.
Ahogy leírod őket, teljesen
ellenkeznek a katonaszokással.
Az alárendelted, Genjo, a hóhér,
mellőzött minden katonai elvet,
midőn a rábízott elkövetőt
szállította Funaoka-Yamára.
A rabot fegyveres őrizettel
kísérik a halálba. Ez nem fényűzés,
nem a kivégzendőt óvják vele,
hanem a család és barátok ellen
van erre szükség, nehogy nyers erővel
kiszabadítsák. Mulasztása által
az embered eldobta életét,
és – legfőképp – a rabot, akit őrzött.
Az ilyen katona családja is
– ha kötné őt a katonai törvény –
bűnéért drágán megfizetne. Testét
keresztre feszítenék. Az ura
– jelen esetben te – parancsot kapna,
hogy ölje meg magát. A császárnő
rendelkezése nem jár sem az udvar,
sem a harctér, sem a szeretet útján.
Ám mégis: öfelsége óhaja
gyakorlatilag császári parancs.
Így még ma kivégezzük Yoshitsugut.
Moritsugu, hozd elő az öcsédet!

Moritsugu el.

Yokobuét az udvarnál akarják
lefejezni, Morotaka? Ez aggaszt:
ki hajtja végre az ítéletet?
Az ügyetlen Genjo: halott – de mégis,
ha netán Yokobue is elillan
őrizetedből, ahogy Karumo,

az udvar még jobban fog háborogni.
Közöld tehát a császárnővel azt,
hogy saját hóhéromat küldöm át,
és mellé egy szakmai ellenőrt.
Van itt még valami: rebesgetik,
hogy van egy samuráj (bár a neve
még nem ismeretes), aki azon
mesterkedik, hogy pusztulásba küldje
az egyik hölgyet és a szeretőjét.
Ha nálad önként nem jelentkezik
valami büntetésért, Morotaka,
ertesíts engem. A szándékom az,
hogy mindenestül széttapossam őt.

MOROTAKA Igen, uram, dehogynem, semmiképpen.

Morotaka tántorogva és rémülten el. Jön Moritsugu és Yoshitsugu.

SHIGEMORI Nos, Yoshitsugu! Tégy le minden kardot.

YOSHITSUGU Máris, uram.

Lerakja kardjait. A samurájok sőhajtanak, lehajtják fejüket és némán sírnak.

SHIGEMORI Tessék, az engedelmesség tökélye:
úgy szolgál, mint a liliom a fénynek,
úgy kel és hal, ahogy a Nap akarja.
Tiszteljétek, mint a kelő napot:
igaz szolga, világosság lovagja,
az éjt legyőzve, tisztán lép elő,
fényes páncélban, s egy jó ideig
a győzelem dicsfényeit mutatja,
arany pengéit villogtatva – aztán
megint az ellenség közé szalad,
mely sötétben befonja reggelig.
Nézzétek e kiváló samurájt,
nézzétek jól. Az örök csillagok,
melyek az égen keresztül vonulnak,
emlékezetünknek nem kedvesebbek.
Fák és hegyek jó csapatai őrzik
a dombot, ahová fektetjük őt.
Én, Yoshitsugu, fölajánlanám,
hogy samurájnak kedvesebb halállal,

ne kivégzéssel végezd életed,
de a császárnő parancsa szerint
téged le kell fejezni. Yoshitsugu,
ne ess kétségbe: szolgálatodért
meglesz a jutalom. Nem engedem,
hogy más végezze ki barátomat:
magam csinálom. Ezzel a csapással
örök tisztességet adok neked.
Az öröklétben összetartozunk,
egymás ügyéért harcolva örökké.
Saját fejem vágom le. Yoshitsugu,
búcsúzz el szomorú bajtársaidtól,
és szólj néhány szót a bátyádhoz is.
A belső udvarban várakozom. (El.)

YOSHITSUGU

Bátyám, bajtársaim, figyeljetek.
Enyém a szégyen, melyért meghalok,
áldom az ítéletet, s egyetértek;
mégis, tudjátok meg, hogy most a herceg
a bölcsessége gyémántját helyezte
sötétségem durva foglalatába.
Ez úgy van, mint mikor a vak az éjben
kis csillagot lát, majd egy csillagképet,
majd, mint az erdőtűzben, felragyog
a teljes égbolt, izzó levelek,
ágaskodó lángoktól görbe ágak,
s szemében mindez fényesebb a délnél.
Uram vakmerő jóssággal elűzte
gyalázatomat. Számomra az éj,
a megszűnés – halálom, szégyenem –
már fényes kép, mely fönt nevet az égen.
mert szépen szólt rólam az én uram.
Tudjátok, samurájbajtársaim,
csak uramtól sajnálók elszakadni,
aki oly bölcs, hogy egyetlen szavával
a vereségből győzelmet csinál,
s a halált szerelemmé alakítja.
Ő, jobb lett volna öerte elesve
hullák között feküdni: az én halálom
semmi ahhoz; de hogyha gyöngye fénye
urunk dicsőségét jobban mutatja
már nem volt céltalan. Ég veletek,

Hajónapló

melléklet

MORITSUGU nemes bajtársaim és drága bátyám. (El.)
(Könnyek között.)
Boldog ember vagyok! Ha Yoshitsugu a vallást választja, nem jut neki halála előtt hercegi dicséret. Nem ilyen tisztelességgel halna meg, ura kezétől, hanem valahol egy közkatonáé elé hajtáná leborotvált fejét. Rossz véget ér, aki elhagyja állomáshelyét, de Yoshitsugu igaz számúráj!

Jön Shigemori herceg két fejtartó dobozzal.

SHIGEMORI (Katsuyorihoz.)
A fejét vettem Yoshitsugunak s betettem ebbe a lezárt dobozba. A császárnőhöz vidd el gondosan, ott törd fel a pecsétet, vedd szemügyre a fejét, s mutasd meg öfelségének. Ha ez megvan, hajtsd végre a kivégzést a nemes Yokobue úrnőn. A fejét tedd ebbe a dobozba, s hozd ide. Te, Moritsugu, mint szakellenőr nézd végig ott a lány lefejezését.

KATSUYORI Uram, a parancsod szerint cselekszem.

MORITSUGU Te nézed meg Yoshitsugu fejét, és Yokobuét te fejezed le?!

KATSUYORI Igen. Miért ne? Te nem vállalod hogy ott légy, mint szakmai ellenőr?

MORITSUGU Dehogynem. Mindenképpen vállalom. És tudnod kell: ha nem szabályosan szemléled meg Yoshitsugu fejét, vagy ha Yokobue lefejezését a legkisebb hibával hajtod végre, jelenteni fogom. Világosan beszélek?

KATSUYORI Hogyne. De én is világos leszek. Ha te, mint hivatalos ellenőr, bármi szabálytalanságot követsz el, jelenteni fogom.

MORITSUGU Ezt megbeszéltük.

Sőt: megfogadtuk ünnepelesen.
KATSUYORI Gyere. Menj előre, hogy lássalak.

Katsuyori és Moritsugu a fejtartó dobozokkal el.

KILENCEDIK JELENET

A Császárnő palotája. A Császárnő és hölgyei, Yokobue, Kojju, Kohagi és O-Hana.

CSÁSZÁRNŐ A tél lányai, hó és jégeső, úgy csapkodnak, mint kitergetett szürke, öreg menyasszonyi ruhák. A régi ruháink bírálását még elviselnénk; de az őszirózsák a gyepre hulltak, a kert ül vakon, mint meztelen vénasszony a szobában, s a huzatban, mint pókháló, remeg.

KOJJU Felség, szerintem játszunk *hencugit!*

CSÁSZÁRNŐ Az túl heves.

O-HANA Hát akkor menjünk ki, egy játszma *kajavaszéra* a kertbe!

CSÁSZÁRNŐ Hideg van ahhoz. Bár tavaszt idéző játékra vágyunk, ez az undok évszak nem fog segíteni. Aha! De megvan! A verses kártya!

KOJJU Jó!

KOHAGI Ez kell ide!

CSÁSZÁRNŐ Szórd szét a kártyát.

Szétszórják a kártyát és izgatottan beszélgetnek.

CSÁSZÁRNŐ (Félre Yokobuehoz.) Szegény Yokobue, a rossz idő benned van, bánatod betölti az eget; hiába védik testünket a falak; te mint hatalmas nyitott ablak, behúzod a szelet, s az szétveri szobádat, rángatása leszórja reményeidet, melyek diszként függtek a fákon. Jaj, barátnóm,

lehetsz te még tavasz, – leszel, ígérem,
csak bízzál bennem. Lányok, úgy csináljuk,
hogy ma nem játszom, csak fölolvassok.
De van egy ötletem – vegyék úgy
a játékot, mint jóslást; mintha minden
fölvett kártya jövőtöket mutatná.
Meglátjátok, hogy így izgalmasabb.
Jó lesz?

KOHAGI

Jó lesz.

KOJIJU ES

O-HANA

Jó lesz.

CSASZÁRNÓ

És Yokobue?

Új mellém, s minthogy ma én olvasok,
talán javíthatok is a jövődön!
Mehet? De mivel az új változatban
a játék tétje nagyobb, azt ajánlom,
fohászkodjunk csendben jó lapokért
a költészet istenségeihez.

(Egy percnyi csend. Olvas.)

**Akár messzi vándor jön,
akár jól ismert barát,**

Te, Yokobue, ez neked való.

YOKOBUE

Köszönöm, felség. Tudom, ez a vers
az újraegyesülésről beszél.

KOJIJU

(Megtalálja a kártyát.)

**Hegyi hídnál kezecskét ad,
Kacag és nagyot köszön.**

CSASZÁRNÓ

Jaj, Yokobue!... Kojiju, ügyes vagy.

**Szerelmemben szétrepedtem,
Mint szikla hegymászó alatt –**

KOHAGI

(Megtalálja a kártyát.)

**De hölgyem felhőben maradt,
Nem látja, hogy mi kínozz engem.**

Szegény hegymászó! De ez nem nekem szól,
értem senki se ég.

KOJIJU

(Nevet.) Hát, nem tudom!

CSASZÁRNÓ

A dús szirmú cseresznyefa

Régen Nárában nőtt, most itt –

Nos, Yokobue, ez már a tiéd,
mert ez a vers jó szerencsét jelent.

O-HANA

(Megtalálja a kártyát.)

A szellő fújja szirmait,

Száll emlékének illata.

Micsoda szerencse! A vers szerint
a ruha, amit újra kapok,
oly szép lesz, mint a cseresznyevirág.

CSASZÁRNÓ

Kissé erőltetett a magyarázat –
de hátha megvalósul.

Rágódunk régi dolgokon,

Így hizlaljuk a bánatot –

YOKOBUE

Jaj, ott van, látom! Úgyis az enyém!
(Megtalálja a kártyát.)

A férjem szerelme halott,

Én ezt túlélni nem fogom.

CSASZÁRNÓ

Ne csüggedj.

Hosszú éjjen, mint őszi zápor,

Mely kőbe, fába beleül –

YOKOBUE

(megtalálja a kártyát)

Megvan!

Szívem mindhiába lángol,

Őrökre egyedül!

Elég!

CSASZÁRNÓ

Ó, költészet istenei!

Életem szabadon élem,

Magányos vagyok, hallgatag –

Ezt fölolvassom én, nekem nem árthat –

És mégis látnak, hallanak

A vadcseresznyék sűrűjében.

Kis Yokobue, nem vagy egyedül!

Tudjad, hogy bennem barátot találtál,

aki erős, mint a cseresznyefa,

bár nem néma. Tovább!

A fácán dús farktollait

Röptében lehúzza a mély –

KOHAGI

(Megtalálja a kártyát.)

Úgy nehezedik rám az éj,

És erős szárnyam nem röpít.

CSASZÁRNÓ

Örülj, Kohagi, én nem engedem,

hogy ilyen hosszan szenvedj, megígérem.

Talán egy nyúlfarknyi magányosságot.

Nem látok én már több napot,

Fénye elillan, mint reményem –

KOJIJU Á, Kojijunál van! Olvasd, gyerünk!
**A nap leszállt és itt hagyott,
 Hiába gyászom, ünnepéjem.**

CSÁSZÁRNÓ Tízennégy éves vagy, szívem, remélem,
 még nem adódott, hogy te azt kiáltsad:
 „Nem látok én már több napot”!
**Bár a szikla szétszakítja
 Ágaira a folyót –**
 Azt hiszem, ez a vers roppant erős.
 A második fele, ha jól tudom –
**Ám a tenger szíve hívja:
 Végleg egyesülnek ott.**

YOKOBUE Nézd csak meg, Yokobue, hol van? Ott van!
 (Turkál a lapok között és megtalálja a kártyát.)

CSÁSZÁRNÓ Á, megvan! Köszönöm!

YOKOBUE De jó neked!
 (Olvas.)
**Bár a szikla szétszakítja
 Ágaira a folyót,
 Ám a tenger szíve hívja:
 Végleg egyesülnek ott.**

Jön Tonase úrnő.

TONASE Felsőleges asszony, üzenetet hoztam.
 A nemes Morotaka úr van itt,
 sürgős ügyben, melyet személyesen
 a császárnővel kell közölnie.

CSÁSZÁRNÓ Már itt is van? Nem tudná az ügyet
 szokás szerint teáttalad közölni,
 Tonase úrnő? Mi történhetett?
 Hát rontson ránk, ha annyira akar.

TONASE Morotaka úr!

Jön Morotaka tettetett kétségbeeséssel.

MOROTAKA Üdvözlét, felség, e hideg napon!
 Mint a szél, felség, zúgok és nyöszörgök,
 a rossz hír súlya nyom, mint a vihar,
 már alig bírom. Shigemori herceg,
 amikor megtudta, hogy Karumót

elbocsátották, mert állapota
 szerelmi viszonyról árulkodott,
 saját kezűleg végezte ki nyomban
 a leány szeretőjét, Yoshitsugut.
 Fejét elküldte Katsuyorival,
 aki azt felségednek bemutatja.
 Továbbá Shigemori herceg üzeni,
 hogy hite szerint Takiguchinak
 is meg kell halnia. De Takiguchi
 sehol sincs, mivel hátat fordított
 a világnak. Így a herceg szerint
 most Yokobue fejezendő le
 Takiguchi helyett. „Ha császárnőnk
 vonakodnék Yokobuét kiadni,
 neked kell Takiguchit megkeresned
 s fejétől elválasztanod.” – A herceg
 ezt parancsolta Katsuyorinak. –
 E büntetések nekem túl kemények,
 méltatlanok a herceg jó szívéhez,
 de gyengék vagyunk, s meg kell lennie.
 Szabadjon szomorúan javasolnom,
 felséges asszony, hogy ne tiltakozz;
 engedd meg, hogy a dolgot Yokobuén
 elvégezzék. Nagyon szomorú ez,
 hisz hűen szolgálta felségedet. (Sír.)

CSÁSZÁRNÓ Nem szeretek bátyám ellen beszélni,
 de úgy tűnik, hogy elment az esze.
 Tény, hogy házasság nélkül bűn a vágy,
 amitől Sakya Muni óva int,
 de kell, hogy bimbózzon a szerelem,
 enélkül pusztá feladat az élet,
 s a szépség: hazugság. Ahogy a költők
 vallása szól: isten a szerelem;
 az udvar pedig a költőkre hallgat.
 Régen a katonacsászárok is
 el-eltűrték az udvari szerelmet,
 a herceg döntése tehát szakít
 bármilyen osztálybéli hagyománnyal.
 De még ha nem is így van – azt hiszed,
 hogy hagyom agyoncsapni Yokobuét,
 hűséges kis szolgálólányomat,

bármilyen is volt a bűne? Összekötve vele az úrnő–szolgálo viszony még három létezésen át; soha nem tűrném el, hogy kivégzésre jusson, még ha őt védve elveszítem is császári rangom, sőt az életem.

A mai naptól fogva, Morotaka, vedd úgy, hogy nővére, anyja vagyok. Mint anyatigris, védem lányomat, senki se végzi ki testvéremet.

Ha érted ezt, légy irtalmas: vitakozz az ítéletről Shigemorival.

MOROTAKA Érttem, hogy szeretted, de mint a szél, az évszakon nem változtathatok; félek, hogy a szakmai ellenőrt s a türelmetlen hóhér-szamorájt nem lehetne csak úgy elküldeni. Közöljem velük azt, hogy Yokobue kivégzése nem vihető keresztül, s így szükségképpen meg kell, hogy keressék Takiguchit, hogy rajta hajtsák végre?

CSÁSzáRNÓ Már értem. Shigemori herceget az vezérli, hogy vagy Takiguchi, vagy Yokobue bűnhődjön halállal. Azt mondod, hogy a hóhér-szamorájt meg a felügyelő kint toporog. Szólunk hozzájuk. Lányok, menjetek, a két szamorájt ide kérettem, és te is végighallgatsz, Morotaka.

Jön Katsuyori és Moritsugu a másik oldalról.

KOJUJU Katsuyori és Moritsugu urak.
CSÁSzáRNÓ Üdvözet mindkettőtöknek. A herceg, az uratok, tisztelt bátyám nekem. És méltóan magas hivatalához őrszi a legfőbb császári pecsétet. És mégis kivégezte Yoshitsugut saját kezével. Ő alattvalóm, én urának felesége vagyok, s így kijelentem; elment az esze.

Hát szokás az, hogy udvaromba küldjön követet halálos megbízatással?! A palotámat vérrel meggyalázni – nem hiszem, hogy mindennapos gyakorlat! Csak nem viselem el, hogy Yokobue, aki velem van kicsi kora óta, a hideg kardnak megadja magát?! Nem, ezt így nem; bár meg kell halnia. Én nő vagyok, de az egész családom az „lő és nyil népebe” tartozik; testvére vagyok Shigemorinak.

Én nem tanultam halált osztani a csatában, de azért egy kivégzést el tudok intézni. Csakis nekem van jogom Yokobuét lefejezni. Kislányom, lépj elő. Amit tehettem, megtettem érted, de hát semmi az. Készülj a halálra, kicsi hügom. Kegyes fenség, jószágod magasabb, mint a *Sumi*-hegy, s mélyebb, mint a tenger. De rossz véremmel szennyezni finom kezeidet – soha! A mennyi dühe undokká tenne a következő létezésben. Utolsó vágyam ez, felség: hagyd el jószágosan, és engedd, hogy kijelölt hóhéromé legyek.

Ha meg kell lennie, mindegy nekem a kivégzésem módja; azt se bánom, ha kegyetlen. Én erősen remélem, hogy szerelmemmel még találkozom egy másik életben. Testi halálom csak azért fáj, mert felségedtől eltép; a tudat, hogy ha visszatérek is hétszer ide a földi létezésbe, nem találok ilyen jószágos úrnőt – Imádott úrnőm, kérek, ne ragadd el a hóhértól az ő feladatát.

CSÁSzáRNÓ Nem, Yokobue; kedvenc hölgyemet nem hagyom, hogy egy szamorájt megölje. Szokj hozzá az ijesztő gondolathoz: az én kardom öl meg – vagy semmi más.

Hajónapló

melléklet

(Elveszi kardját a tartóról, felgyüri a szoknyáit.)

Gyere lányom, kishúgom: a halál
egy másik teremben vár, egyedül.

Yokobue és a Császárnő el. Morotaka fölszegegett arccal áll. Moritsugu és Katsuyori megdöbbenve merednek egymásra.

MORITSUGU Katsuyori, meg vagyok zavarodva.
Hát nem furcsa, hogy öfelsége így
megdöbben saját parancsa miatt?
öfelsége és Shigemori herceg
még sosem különböztek össze semmin.
Egy anyaméhben alakult eszük
összhangban járt, mint óra mutatói.
És erre most egyikük tetteit
a másikuk borzalmasnak találja.
Mintha egy régi, jól ismert tükörből
az emberre ördög bámulna vissza.
Ez nagyon különös.

KATSUYORI Nos, énszerintem
valóban ördög tükröződik itt,
ebben az ügyben, emberarcú démon,
akit a hatalom szerelme mozgat,
vagy tisztelet nélküli szeretet,
mely mint a napfény: mosolyog a vízben,
de éget is, ha levegőben ér.
A mi perpatvarunk csak férfi-ügy,
de az már veszélyes, ha öfelsége
és Shigemori herceg szembenáll.
Ez államunk ízületébe vág,
melyet a szeretet tarthat csak össze.

MORITSUGU A szeretet erős, mert általa
egy lány szülhet egy városalapítót;
de gyöngye is, mert se szó, se beszéd,
átcsap az ellentétébe, s kastélyait
a gyűlölet síkságává teszi.
Ha mi ketten, harcedzett samurájok,
egy úr szolgálai, gyerekké leszünk,
s mint kövekkel, szóval dobáljuk egymást –
gondold meg, mily bizonytalan a nemzet,
melyben bolondok, megunt szeretők,

lézengő katonák, apátlan árvák,
durva férjek, henye földesurak,
tolvajok, gyilkosok és kiskirályok,
beképzelték, örültek, gazdagok
mindig és mindenütt ingerlik egymást.
Pedig az egység egyetlen reménye
e nyugtalan népnek: a szeretet.

KATSUYORI Óvjon minket az ég. Ha vezetőink
veszekszenek, hát ki fékezi meg
a köznépet? A biztonság a káoszt,
a káosz a biztonságot kívánja.
Minden az ellentétébe rohan.

MORITSUGU A bölcsesség segít. Meg kell keresnünk
a bűnös ihletű embert közöttünk,
aki romlást kíván terjeszteni,
talán féltékeny szerelemtől hajtva,
még bontani a nemzetet azért,
hogy vágyainak színtere legyen.
De bármi is e beteg lélek célja,
eszköze a zavar; meg kell találnunk,
és szellemét az alvilágba űzni.

KATSUYORI Elpusztítani.

MORITSUGU Széttépni a testét.

KATSUYORI A mezőt vérrel bevetni.

MORITSUGU Tagjait
a szélbe szórni, mint romlott dögöt.
Morotaka, rosszul érzed magad?

*Morotaka először közömbösnek mutatkozott, de ahogy a másik kettő
beszélt, egyre feszültebb lett, majd dideregni kezdett. Most már egész
testében remeg.*

MOROTAKA Hogy én?

MORITSUGU Bizony.

MOROTAKA Ó nem, én jól vagyok.

(Hevesen összerándul.)

Mi bajom volna? A hideg miatt
didergek így. Hol van egy kandalló –

(Annyira reszket, hogy alig bír megállni.)

Barátaim, röstelkedem kicsit,
de itt hideg van. Hogy egy samuráj

ennyire fázzon! Ez nagyon fura!
És izzadok is – lázam van talán?
Ti nem fáztok? Hol van egy kandalló –
bocsánat, bajtársak, ezer bocsánat –

Alig tud járni, féloldalra dőlve tántorog, reszket; elesik, fölkel, majd el.

MORITSUGU Itt Morotaka a palotaőr.
Sajátos, hogy elhagyja őrhelyét,
KATSUYORI A büntudat?
MORITSUGU Érdemes lesz figyelni,
Jön Tonase úrnő a fejtartó dobozokkal.

TONASE Jó estét, uraim. A császárnő
kivégezte Yokobuét.
E dobozban, melyet, mint látható,
ő pecsételt le, van a lány feje.
ő császári felsége azt kívánja,
hogy kapjam meg Yoshitsugu fejét
titőletek, s cserébe adjam át
kezetekbe Yokobue fejét.

*Katsuyori meghajol, feltöri a nála lévő doboz pecsétjét és leveszi a fedelet.
Ámulva állnak.*

TONASE Egy kő – és nem a feje, csak a copfja.

Feltöri és kinyitja a másik dobozt.

MORITSUGU Egy félbevágott furulya – meg föld!
KATSUYORI (Csodálkozva.) Már értem – értem – mint a kiscyerek,
aki rájön, hogy szülei: beszélnek,
s nem hangok lógnak ki a szájukon,
Bár külön voltak, s nem volt követük,
őfelsége és Shigemori herceg
egy tervet vittek végbe. Lám, a herceg
meghagyta Yoshitsugu életét,
de copfját levágva, pappá avatta.
A papi helyzet elvág a világtól,
így ez a kő itt Yoshitsugu sírja –
kimondhatjuk, hogy Shigemori herceg

tényleg kivégezte Yoshitsugu.
Mert ami rosszat Yoshitsugu tett,
az meghalt, amikor e copf lehullt:
ahogy Buddha tanítja: jó és rossz
egyazon órán nyer föloldozást.
És nézzétek: ugyanaz a megoldás –
a neve „furulya”, így Yokobue
kettétörött és egy kis föld takarja.
Ez azt jelképezi, hogy Yokobue
nem maradhat az udvarnál: tehát
elhagyja a világot, mint a pap.
Ketten megmenekültek, és e kegygel
négyen élhetnek egymásért; a kegy
egyedül indul útnak, s vándorolva
odagyűjti a magányosokat,
akik majd este együtt énekelnek
a nagy mennyei vendégfogadóban!
MORITSUGU Az irgalom úgy terjed, mint a tűz,
és nagy fáklya lesz az egész világ,
melyben sok kis tábortűz egyesül!
KATSUYORI Ez szent dolog volt, s visszhangozni fog,
ameddig szeretet lesz a világban.
MORITSUGU Hogy hálálhatjuk meg a császárnőnek
és urunknak, hogy meghagyták öcsémet,
s elküldték Yokobuét a fiadnak?
KATSUYORI Nincs más, mint szeretetben elfogadni,
ahogy a csillag fényét elfogadjuk.
TONASE E lakomán én csak koldus vagyok,
Egy démonnál is gonoszabb személy
van emögött, s a boldog végkifejlet
nem halványítja el szándékait.
Ő, ég! Én szeretem fivéremet,
Morotakát, mint anya a fiát,
s hogy most e tiszta tükör megmutatja,
mily álnok lett, ezt nehéz elviselnem.
őfelsége és Shigemori herceg,
kiknek elméje a teljes világ,
ugyanúgy látják ezt, mint ti vagy én.
Rettegek, hogy fivérem árnya most
az én jó híremre is rávetül.
Ha vele kell buknom, ám úgy legyen,

de Buddha, s minden isten a tanúm,
 hogy ártatlan vagyok. De tartok attól,
 hogy halálom után emlékemet
 örök gyalázat szennyezi, urak.

KATSUYORI

Tonase úrnő, ami téged ért,
 az a nagyobb baj – meghajlunk előtte.
 Nincs könnyű helyzeted. De légy nyugodt:
 őfelsége és Shigemori herceg
 kegyelme nyilván kiterjed terád is,
 Tonase úrnő. Ha az ő szemük
 látja a világ minden titkait,
 akkor ők Morotaka bűne mellett
 azt is látják, hogy te nem vagy hibás.
 Uralkodóink szeme kitűnő.

MORITSUGU

De bár a szeretők megmenekültek
 a haláltól, csak elválás, papi
 fogadalom révén járhattak így,
 s bánatban élnek. Kérjük hát a mennyet,
 mely félig megmentette négyüket,
 hogy tegye őket egészen szabaddá.

Ég veled, úrnőm.

TONASE

És viszont, uram.

KATSUYORI

Ég veled, úrnőm.

És viszont, uram.

Mind el.

TIZEDIK JELENET

*Kwazan, a városon kívül, ahol Yokobue él száműzetésben.
 Éjjel. Jön Yokobue.*

YOKOBUE

Itt Kwazanban szomorkodom
 immár hat éve,
 a városon kívül lakom,
 a napnak csillag tódul a szemébe.

Hol van a hold ma este?

Eldugták sugarát?

Mint engem, elfeledve,
 ahol senki se lát.

Értékes könnyeit
 az égre szórta szét.
 Ha megjelenik itt,
 megkérdem: miért?

Mint én, árva örökre,
 rabja egy messzi fénynek,
 szédült tengerhez kötve
 dísze a végtelen éjnek.

Jön a Hold.

HOLD

Bocsáss meg, hold, már kérdeztem ezerszer,
 de újra kérdem: mért élek én?

YOKOBUE

Hát azért élsz, mert nem vagy még halott.

HOLD

De nyilván nem helyes dolog, hogy élek,
 eltiltva attól, akit szeretek.

YOKOBUE

Eltiltva? Miért?

HOLD

Tegnap elmeséltem.

YOKOBUE

Nem emlékszel?

HOLD

Nincs emlékezetem.

YOKOBUE

Pap lett belőle.

HOLD

És mit számít az?

YOKOBUE

Így mondtam volna én is – csak szerettem,
 felrúgva rendet, és mert így csináltam,
 az egész nemzet megzavarodott.

HOLD

Gyere velem. Tán fa vagy? Odanőttél?
 Dőlj előre, csússz felém, mint a tenger,
 Menj minél messzebb e csalóka helytől!

YOKOBUE

Hová megyünk? Hozom a kalapom!

HOLD

Kalap? A hajnal tán kalapra vár?

YOKOBUE

Megáll a tenger s tóvá változik,
 mert a hold kalapját keresi?

HOLD

Siess!

De el kell búcsúznom e helytől,
 ahol hat évet fohászokodtam át,
 hogy elmehessek.

Vedd le a tetőt

sűrű hajadról –

Minden fal a bátyám –

Vedd ki tégláit csontjaidból, gyorsan,

YOKOBUE törd szét alapját ereidben, bontsd ki
elmédből hogy itt voltál valaha.
Elmentem – elmegyek, elindulok,
és kitárom a hajnalnak az ajtót,
hogy csapkodjon és kitörjön a szélben,
bármerről fúj. De különös és könnyű
a szökés perce! Mint mikor az ős
a fecskéket nógatja, emeli,
hogy súlytalanul szállnak, mint a dal.
Hová megyünk?

HOLD Arra, valahová –
ködös vagyok – nem bírok megjegyezni
helyneveket, sajnálom. Én vagyok
a mindenség legrégibb csecsemője,
még mindig ámulva nézem a fényt.

YOKOBUE Meg kell találnom Takiguchimat.

HOLD Nézd, ott a hegy!

YOKOBUE Izumi Shikibu
írt róla régen: olyan messze van
a meleg délen, hogy még őszt mutat,
míg mi már telet érzünk. Az *Inari*,
szerelem emléke, a bíbor hegy.

HOLD Egy perc és elhalványodom – a hajnal
belép milljó álomba hirtelen,
az arca olyan fényes, nem is látják,
csöngetve ébreszti a féltékét.
A falvak fölneszelnek: ébredésbe
ugatják magukat.

YOKOBUE Az a falu
ott Fukakusa; ott született Shoshō,
aki meghalt Ono-No-Komachi,
a költő szerelméért. „A szélnek
nem mondom meg a nevem; az idő
a *szuszu*-fű között fújdogál.”

HOLD Halvány vagyok, akár az úkanyád
emléke, kék-fehéres „O” betű
zuzmóból, egy nagy égszínkék kövön. (El.)

YOKOBUE Gojoban vagyok, virágárusok
hoznak szekéren liliomhegyet.
Ő, szekéren jött egyszer Genji is
a parasztlányhoz. Szökevény vagyok;

a napfény birtokolja most a házat,
melyet bánatom árnyékolt hat évig.
A nap új ingatlanát megtekinti,
ürességét leméri sugarával,
a lépcsőn lefut, minden ablakot
egyszerre használ. Megkéri barátját,
a szelet, hogy feszítse rá a száját
a görbe ablakokra, s pókokat
fognak felkérni lakberendezőnek.
Miért maradtam ott ilyen soká,
mint kő alatt a mag? Ki suttogott,
hogy jöjjenek el? Rejtély. Ezt a napot
kétezer hajnal szorgoskodta össze:
ügyesen felhalmozva fényüket
lámpát csináltak, s használnom muszáj.

Jön egy Parasztlány.

Elnézést, egész éjjel gyalogoltam;
hova kerültem?

LÁNY Ez itt Saga, hölgyem.

YOKOBUE Saga híres kolostorairól,
ha jól tudom?

LÁNY Annak kell lennie,
mert van egy milljó, és mindegyikükben
ezer pap lakik.

YOKOBUE Ismersz-e vajon
egy bizonyosat? Régi jó barátom,
pap, aki szamuráj volt azelőtt.

Melyik a temploma? Kérlek, mutasd meg!
LÁNY Hát, nem tudom – nagyon sok van ilyen.
És nem tudod, most mi a neve?... Nem.
Pap, aki szamuráj volt azelőtt?

Ki lehet az? Á! Nensai atya! Nem,
ő pék volt azelőtt, nem szamuráj.
Dokin atya meg gyilkosságból élt,
mielőtt pap lett. Dosai atya meg
Nárába költözött. Várj – szamuráj?
Talán a Taira nemzetségből van?
Fiatal ember? Néhány éve jött,
leborotválta a fejét s belépett

Hajónapló

melléklet

az Ojoin-szentélybe szerzetesnek.
Itt menj egyenesen; jobbra az első.
Ha figyelsz, hallod is az énekét.

YOKOBUE Köszönöm.

LÁNY Szóval... nem hiszem, hogy ő az.
Sok szerencsét!

YOKOBUE Ég áldjon. Köszönöm!

Parasztlány el. Jön a Szolga.

SZOLGA Te hozod most a rizst?

YOKOBUE Kinek? Milyet?

SZOLGA A papnak, gazdámnak.

YOKOBUE Őt keresem,
de rizst nem hoztam.

SZOLGA Ja, csak magadat?

Hát, ahhoz nem fog nyúlni, ne is fáradj,
most pap, de samuráj volt azelőtt,
fiatal ugyan, de fegyelmezett,
nem kér ilyesmitől, még azt se várd,
hogy leoldja rólad a hátizsákot.

Jaj, csábos lányok, mit kísértitek
a koplaló papokat, gonoszok?

De én nem tettem olyan fogadalmat,
hogy koplalnék; én beléd kóstolok,
tisztelettel, ha nem magas az ár.

Mi van nálad? Barack, kifli, cseresznye –

YOKOBUE A gazdádát nagyon jól ismerem,
tudom, a kísértésnek ellenáll,
hisz ezt fogadta örök esküvel;
de hogyha meglát, biztosan megismer,
és hajlandó lesz beszélni velem.

SZOLGA Ja, ismered? Mért nem mondtad előbb?
Kínos. Na várj.

*(El. Recsegés, kongás hallatszik, a Szolga jajveszékése.
Jön a Szolga összeverve.)*

Ez pompás. Ez remek.

Mi, te még itt vagy? Hát ez szörnyű volt.
Mondom neki: „Egy lány van itt, uram,
azt mondja, ismer.” Épp imádkozik,
de erre fölugrik, dühödten ordít,

és verni kezd azzal a kalapáccsal,
amivel harangját úti. Pöröl,
hogy mulattatom itt a lányokat,
hogy kihívó vagyok – pedig dehogy!
Csak ülök, mint mézestál a napon,
körülzsongnak, s hiába kiabálok,
hogy „Menjete! A gazdám megbolondul!”

YOKOBUE Az urad joggal nehezményezi,
hogy jön egy nő és erőszakosan
az elmékedésébe betolakszik.

Fájdalmad sajnálom, de mondd neki,
hogy a császárnő udvarából jöttem.

SZOLGA Nem! Te nem értesz semmit az egészből!
Mindegy, hogy elegáns-e a ruhád,
nem vetköztet le, még ha bőrödét
selyem csókolja is, és azt a selymet
arany borítja. Mindegy, hogy ki vagy,
nő vagy, ő pedig tisztaságban él.
Felejtsd el, édes.

YOKOBUE Levágtad hajad,
hogy uradat szolgálj új életében.
Az ég megáld! De nem hideg ez így?
Te szegény! Adnék egy sapkát neked,
de nincs. Talán azért megengeded, hogy
nehéz munkád szerény jutalmaképpen
ezt neked adjam.

Egy csomagolókendőt ad neki.

SZOLGA Hü, de szép darab.
Ez kívül krepp, belül piros selyem.
Köszönöm, hölgyem, rá tudom tekerni
a fejemre. Mi volt ez azelőtt?
Tartottak benne aranyat, ezüstöt?

YOKOBUE Így igaz, kitaláltad. Aranyat.
De utamon a koldusoknak adtam.

SZOLGA De hozok neked, amit csak kívánsz,
ha visszajövök. Mondd meg, hogy mi kell.
Ó, nem kell semmi, csak egy varázsvessző,
mely megvalósítja álmaimat.
De jó az arany is.

YOKOBUE Akkor hozok.

SZOLGA Akkor én megkísérlem, hátha most nem leszek kalapácsához harang, mely hírül adja vallási hevét. (El.)

YOKOBUE Ó, bodzafán kiáltozó vörösbegy, dalod haragját nem kell magyarázni; a tél ellen ágálsz ily hangosan, vagy rám haragszol, hogy szerelmesemmel fondorlatos módon találkozom?

Jön újra a Szolga.

SZOLGA (Urát utánozva.) Menj! Nönemű lény hamis bájai itt nem fogják sohase fölkaparni az elmékedés iszapját, amelyben gazdám úgy alszik, mint a béka télen, s az áprilison nem fantáziál. Se szuka, kanca, se hangyakirálynő, se nöstényróka nem borzolja tükrét, se föléhajolva meg nem zavarja hiú képmásával a felszínét. Kétéltűen, a föld s a menny között csak álmodik, s nincs kedve szaporodni. Vedd ki örökre hibátlan körünkből a világ szépségének terheit. (Mint saját maga.) Szép hölgy, a kendőt nagyon

köszönöml

Sajnállok mindent. Nagyon fáj a szived? Sírj, aztán keress másik szeretőt! (El.)

YOKOBUE Ó, másik szeretőt, mint másik érmét, mit ezer kéz tapintott, elcserélni egy néhány maréknyi nyugalomért! Hát nem, ebből az életből elég. A baj kiölte belőlem a lelket, és ürességem a boldogokat elmékedéseikben megzavarja. Epedtünk három évig; a bukást megkockáztatva összejöttünk; de esküvel fogadtuk: a halálban sem válunk el. Ha el is utasít, a lelkem még eskünket tükrözi,

s én nem felejték. Hadd merüljek el ebben a tóban, ez lesz a szemem, és boldog leszek, ha a tükörképe, ahogy jön-megy, színezi lelkemet. (El.)

Jön a Szolga.

SZOLGA Te jó ég!
Uram, gyorsan! A lány a tóba ugrott!
Gyere!
Mentsd ki, uram, ragadd meg a karoddal!

Jön Yoshitsugu csuklyában.

YOSHITSUGU Mit mondasz?
SZOLGA Gyorsan! Gyorsan! Arra! Ott van!
YOSHITSUGU Ó, Buddha! Istenek! Féltre az útből! (El.)
SZOLGA Kimentette! Ó! A karjába ájult!
Remek, remek! De ügyes ez a lány!

Jön újra Yoshitsugu, viszi Yokobuet. A lány magához tér.

YOKOBUE Ó, Takiguchi, édes Takiguchi!
Mért küldtél el magadtól, mondd, miért?
YOSHITSUGU Nem vagyok Takiguchi.
YOKOBUE Édesem,
bevallhatod!
YOSHITSUGU Yoshitsugu vagyok,
te pedig Yokobue. Yokobue!
Kivégzésemet Shigemori herceg hiúsította meg; téged pedig a császárnő mentett meg a haláltól.
YOKOBUE De életemnek csak azért örültem,
hogy egyszer Takiguchit megtaláljam.
Barátom vagy, hát ölj meg, Yoshitsugu!
YOSHITSUGU Lehetnél Karumo is, Yokobue.
YOKOBUE Ez az ő bánata. Bárhol van is,
ez az ő könnye. Yoshitsugunak sírok, de Takiguchiért. Talán valahol a világban Karumo ugyanígy zokog Yoshitsuguért,

Hajónapló

melléklet

ha van kinek. Ha látná ezt az arcot,
melyhez most sírok, könnyek közt nevetne;
és én, ha a most látott arc helyett
(mely látja bánatom, és szenved ő is)
a másik jelenne meg, boldog lennék.

YOSHITSUGU Nem maradhatok itt, ha Karumót
láttam sírni másvalaki szeméből.
Buddha mindenütt ott van. Elmegyek,
hisz csak egy nagyobb szentélybe jutok.
YOKOBUE Majd sírunk, s közben együtt repülünk:
rigó és bibic, szeretők nyomában.

Útnak indulnak, Az idő rosszra fordul: szörnyű vihar támad.

YOSHITSUGU A távollét süvít a *Hiei* [hiejj]-csúcsról,
a hegyi úton végighasogat,
kemény ujjja elménkben összerázza
az őszi emlék-kupacot, és képeit
őrült keringőben kavarja össze.
(*Yokobuéhoz.*) Jaj, édes Karumo, csak rettegésből

küldtem a szolgát, hogy zavarjon el;
úgy éreztem, hogy Shigemori herceg
bölcssége, mely életben hagyott,
egyszersmind finom egyensúlyt teremtett –
de ezt most fölírta a szerelem.

YOKOBUE Ha sír a lelked, Takiguchi, hallom;
mintha a szél süvöltene. Szerelmem,
felejtjük el a múltat. A halál
hideg tornácán kavarog a lelkünk,
de itt legalább egymással vagyunk.
Nem volt szabad szeretnünk azelőtt,
rombolás és felforgatás volt a szerelem.
Itt most fázunk, de szabadok vagyunk.
Hol vagy, szerelmem?

YOSHITSUGU Igyekezz, ne tűnj el!
Ne maradj le, mert elvesztjük egymást!

YOKOBUE Na és? Olyanok vagyunk, mint a szél,
szétválhatunk a mindenség fölött,
és mégis egymás karjában leszünk.

YOSHITSUGU Alagút ez, át kell vergődnünk rajta.

YOKOBUE Üres fennsík ez, átsodródunk rajta.

YOSHITSUGU Állj föl! Állj föl!

YOKOBUE Már fölötted vagyok.

Egymásra néznek, fölismerik egymást.

Ó, Yoshitsugu, te vagy – azt hiszem,
bátyám voltál előző életemben.

YOSHITSUGU Ó, Yokobue, hát csak te vagy az?
Na gyere, drága, mindjárt ott vagyunk.

YOKOBUE Te borszasztóan bánkódsz Karumóért.

YOSHITSUGU Te majd elepedsz Takiguchiért.

YOKOBUE Ajándékot kap Karumo barátnőm,
imádni fog, ha átadlak neki.

YOSHITSUGU Ha Takiguchi cimborámnak téged
átadlak, hősként fog tisztelni érte.

YOKOBUE Ha ott megszállhatunk, megmenekültünk.

Kivilágított ajtóhoz érkeznek, ahonnan egy Fiú jön elő.

YOSHITSUGU Kisfiú, kisfiú, bejöhettek?

Két vándor vagyunk, elvesztünk a hóban;
ha kaphatnánk egy sarkot valahol –

FIÚ Nem. Azt mondta a pap, ha nincsen itthon,
ne engedjek be senkit. Már bocsánat.

YOSHITSUGU Helyes, hogy bátran vigyázol a házra,
ez éhes évszak, zord legyen az ajtó,
ha farkas, tolvaj kopogtat. De nézd,
a nő, aki velem van, alig él;
belőlünk lesz farkasok lakomája,
tolvajok zsákmánya, ha meg nem sajnálsz.
Majd beszélünk a pappal, hogyha megjön;
te nem leszel hibás. Még egyszer kérek,
engedj be minket.

FIÚ Nem, azt nem szabad.

YOSHITSUGU Adsz legalább egy kis forró vizet?

FIÚ Abból? Az nem víz, hanem orvosság.
Még nincs készen.

KARUMO (*Bentről.*) Kik azok? Vándorok?

Jaj, Kamawake, engedd már be őket,
a pap mindjárt jön úgyis.

FIÚ Nem lehet. –

Ő az anyám, ágyban fekvő beteg.
A pap csak ide ment a faluba,
leszaladhatok érte, ha akarják,
de amíg meg nem jön, kint várjanak,
különben elvihetnék az anyámat. (El.)

YOSHITSUGU Köszönjük! – Látod: tűz; mondd, Yokobue,
kibírod, amíg visszajön a pap?
Odaadom az utolsó ruhámat.

(Leteríti a köpenyét, Yokobue ráfekszik.)

Beszélj hozzám! Szegjük meg a fiú
tilalmát, hatoljunk be, s te léfekszel
a tűzhöz, mely anyai karjait
kitérve láthatatlan ölelésre –
de dühös lesz a pap, s e kis lopással
elveszítünk egy ingyen éjszakát.
Fogadjuk el a kisfiú szabályát,
bár ha a törvény betűjét betartjuk,
elveszthetjük a mennyet; a szabadság
megint egyszer a szakadékba csábit.
Barátnőm, hasonló a szerelémhez,
nézni, ahogy remegsz. Hozzád bujok,
hogy kétségbeesetten kiszorítsam
a hideget belőled. Yokobue!

Jön a Fiú és Takiguchi.

TAKIGUCHI Kí mondta ezt? Te vagy az, Yoshitsugu?!

YOSHITSUGU Te vagy az, Takiguchi?

TAKIGUCHI Gyertek be!

Bemennek. Takiguchi a tűzhöz kíséri Yokobuét. Jön Karumo.

YOSHITSUGU Karumo!

KARUMO Yoshitsugu!

Átölelik egymást. Karumo megmutatja Yoshitsugunak a fiát.

TAKIGUCHI De Yokobue – ő az, Yokobue?

Drágám, drágám!

TAKIGUCHI Alig vesz levegőt.

De majd a csók föléleszti, igen –

Édesem, hol bolyong a szellemed?
Kilépett hideg testedből a lélek
a hegyi úton valahol? Szívem,
a tűz nem melegít téged, csak éget,
s bár szellemem úgy úvölt, mint a hegy,
mely szelet hasít, tested mégse hallja!
Várjatok, van egy csodás gyógyszerem,
ez a császárnő ajándéka volt
Yokobuénak és nekem, ezáltal
fejzte ki, hogy akárhány halál
sem tud hármunkat elválasztani.
Talán ha meggyújtom, majd visszahívja
a haldokló testbe a szellemet.

KARUMO

Kicsomagolja a Császárnő orvosságát, egy füstölőrudat. Meggyújtja, és
azonnal jön a Hold és a Cinege, de a többiek nem látják őket, továbbra is
Yokobue fölé hajolnak.

HOLD Hajnalban hol jártál vajon?

CINEGE Nehéz kérdés. Nem tudom.

Sötétben értem oda,
aztán jött egy fény-csoda.

HOLD Az öreg nap? Vagy másféle?

CINEGE Az öreg nap kistestvére.

HOLD A nap nagyon fiatal.

CINEGE Ezért szól neki a dal.

HOLD A világ tegnap született?

CINEGE Ma reggel, ha hinni lehet.

HOLD Kezdődik a végtelen?

CINEGE Az ifjabb nap mondta nekem.

A Hold meglát egy kártyát a földön, fölveszi és olvassa.

Yokobue, Yokobue,
nem tudod, öröm vagy bú-e.
Ébredj! Rázd le kőnyeid,
szerelem vesz körbe itt.

Hold és Cinege el. Yokobue fölébred.

YOKOBUE Ó, Takiguchi!

Átölelik egymást. Karumo meglátja, hogy az orvosság csomagolására valami föl van írva. Olvas.

KARUMO Bár a szikla szétszakítja
Ágaira a folyót,
Ám a tenger szíve hívja:
Végleg egyesülnek ott.

YOSHITSUGU Halálos álmon keresztül a menny
egymáshoz vezetett; szakadozott
imáinkat egységes dalba fonta,
mint a világ négy sarkát, egyesítve
erős imává. Elmegyünk e hegyről,
s a termékeny mezőkre költözünk;
és ahogy sarjadnak, kérjük a mennyet,
urunk s úrnők vegyen vissza kegyébe.

Mind el.

TIZENEGYEDIK JELENET

Otsu, a Sanno és Myojin-templom. Jön Morotaka, Genkuro és Muzo.

MOROTAKA Mind szélesebb szabadság tesz szabaddá,
határ nélkül A tenger is megenné
a földet, ha módjában állna. Tegnap
a szabadságom teljesen elég volt,
de ahhoz képest, amit máma érzek,
szuroksötét kis cella volt. Nővök:
először vágy, majd tojás, majd madár,
aztán a teljes ég, minden fölött!
A herceg, Shigemori, száműzött –
meg akart öletni, de tisztelet
és irgalom kettős láncba kötötte,
végül húgom, Tonase úrnő révén
megmenekültem, édes fiaim,
hogy veletek itt Karasakiban
fosztogassak zarándokot, papot.
Az istenek ezüstje a miénk,
nem félünk semmitől, s ha birodalmunk
nem lesz nagyobb, mint egy kötélhurok,
vad életünkben több öröm tanyázott,

mint azokéban, akik meghajolnak
a láthatatlan hatalmak előtt.
Ma sok könyörgő hívó várható.
Itt maradok, és papi öltözetben
elfogadom szent adományukat.

Morotaka papnak álcázza magát. Jön Tonase úrnő.

TONASE Jó pap, ő császári felsége küldött,
parancsa egyben szívem vágya is:
hogy imádkozzák két volt szamurájért,
Takiguchiért s Yoshitsuguért,
akiknek túl nagy volt a büntetése,
s most papként élnek; meg két udvarhölgyért,
akik száműzetésbe kényszerültek:
Karumóért és Yokobuéért.
Itt látták őket együtt, nyilván kéri
Sannót és Myojint, segítsenek
uruk s úrnőjük kegyét megtalálni.
őfelsége és Shigemori herceg
ugyancsak ezt szeretné, s általam
kérnek egyesülést az istenektől.

MOROTAKA Ó, árnyak istenei, köszönöm,
hogy módot adtok szabadságomat
tovább tágítani, hogy húgom is
áldozatává váljék bűneimnek! *(Leteperi a nőt a földre.)*

TONASE Segítség!

MOROTAKA Adakozz! Nyújtsd át azonnal
a Morotaka-szentélynek, amid van!

TONASE Segítség! Támadás! Rablás! Segítség!
Te gonosz démon vagy, nem is a bátyám.
Nincs ár, mit meg ne adnék, hogy a lelkem
a pokoltól visszavegyem, de sajnos
nincs itt a pénzem.

MOROTAKA Úgy! Nincs nála pénz.
Hát hol van?

TONASE Otsuban, a fogadóban.

MOROTAKA Visszajövünk, hölgyem, nagyon hamar.

Morotaka, Muzo és Genkuro el; Tonase úrnőt megkötözve, betömött szájjal,
egy kendővel letakarva a szentélyben hagyják. – Jön Takiguchi, Yokobue,
Karumo, Yoshitsugu és Kamawake, áhítatosan imádkozva.

YOKOBUE Ti, szeretet s hűség istenei
ott fönt a napban, kik a változó
égbolttal üzentek, vegyétek el
a felhőt felőlünk. Mj egyre csak
gondolkoztunk, míg gondolataink
nagy falként szorították ki a fényt,
de felhagytunk vele; bűn volt, igen,
hogy elménk magához imádkozott –
most szent csöndbe zuhanva hallgatunk.
Csak azt kérjük, hogy bölcsességetek
mutasson utat: becsületesen
szolgálni a bennünk lakó szerelmet,
ha már nem tudunk nem hallgatni rá.
Áldjátok meg minket, hogy ahogy egymást,
úgy szeressük úrnönket és urunkat.

KARUMO Valaki sír!
YOSHITSUGU A szentélyben!
TAKIGUCHI Tonase úrnő!

Kiszabadítják.

KARUMO Micsoda gyalázat!
Ki rakott ide, úrnöm, mondd, ki bántott?
TONASE Egy ördög, aki bátyám, Morotaka
alakját viseli – vagy démon inkább,
melyet a saját lelkéből csinált,
hogy halhatatlan legyen minden bűne!
De mindjárt visszajön.
KARUMO Mikor belép,
a szentélyben fogok feküdni –
én lefegyverzem.
TAKIGUCHI Csapdát állítunk.
YOSHITSUGU Majd azt játszom, hogy én vagyok a révész.
YOKOBUE Bűjítok el, mert már jön is.

*Mind el, Yoshitsugu a csónakba száll, Karumo lefekszik a szentélyben,
a kendővel letakarva. – Jön Morotaka kifulladásra.*

MOROTAKA Hatalmam korlátlan – de nem türelmem!
Húgom! A fogadós makacskodik,
bár bátyád vagyok, akit úgy szeretsz,
nem engedték, hogy elvigyem a pénzed.

Azonnal írnod kell egy levelet,
hogy mindenedet adják a kezembe –
Szent ég! Karumo! Talán álmodom?
KARUMO Uram, bármit kívánsz, az jár neked,
mert félelmet nem ismersz. Igen, hős vagy.
A menny nem azoké, akik haboznak,
hanem a bátraké, kik álmaikban
úgy hisznek, hogy azok valóra válnak.

MOROTAKA De hol a húgom?
KARUMO Kiszabadítottam,
elmenekült. Ahogy elmondtá, sirva,
hogy fenyegetted, verted, megkötözted,
száját betömve a szentélybe dobtad –
nos, ekkor lüktetni kezdett a vérem:
irántad való szerelmem, melyet
önuralommal titkolni akartam,
föltámadt, kitört szívem bőrtönéből,
lázongott bennem, s vakmerővé tett.

MOROTAKA Hogy kerültél ide?
KARUMO Mikor az álmaink
valóra válnak, ragadjuk meg őket,
s megkoronáz az élet – máskülönben
csak állunk bambán a rejtély előtt,
míg ők elűsznek. Egyedül jövők,
vagytól gyötörve hozzád hoz a sors;
nem futottam el, mikor húgodat
szabaddá tettem, bár kegyetlen vagy.
Csak feküdtem a szentélyben remegve,
hogy összetörsz vagy magadhoz veszel?
Elfogadtam, amit a sors kínált:
hogy megadjam magam – először, ámde
nem utoljára – férfias erődnék.
De úgy látom, nem vagy biztos magadban,
Elhamvadt a szerelmed?

MOROTAKA Karumo!
Élek vagy meghaltam? De nem is számít,
melyik világ ez, én bálványozom,
az meg imád. Gyere az életembe,
kövess pályámon, hisz pályám: a vágy;
szabadságot adok: sok van belőle.
Emésszük föl egymást végtelenül!
KARUMO Igen! De ne itt. Örömrünk nagyobb lesz,

Hajónapló

melléklet

- MOROTAKA ha keresünk egy szigetet a tóban,
ahol más nem zavarja a gyönyört,
csak ha hullám csókolja partjait.
Így igaz, Karumo. Ahol az ég
a vízre fekszik, ott fekszünk mi is.
Nézd, itt egy csónak! – Meghaltam, szerintem,
s e jószerecse: életem jutalma,
sok szenvedésem ára. Gyerünk, révész!
Igaz szeretők szelleme vagyunk,
átvinnél Ishiyama szigetére?
Mint csillagok, úgy jövőnk föl ma éjjel,
egymás karjaiban.
- YOSHITSUGU Hát hogyne, persze!
Rögtön láttam, hogy szerelmesek vagytok.
Boldogan fuvarozlak titeket,
díjat se számítok. Tessék beszállni!
- KARUMO A mennyben vagyunk! Révész, köszönöm!
- YOSHITSUGU Csak egyenként. A szebbeket előre.

Karumo beszáll a csónakba, viszi magával Morotaka botját. Yoshitsugu ellöki a csónakot.

- YOSHITSUGU És indulunk!
- MOROTAKA Állj!
- YOSHITSUGU Oppardon, bocsánat,
de vele jobb szeretnék.
- MOROTAKA Karumo!
Kapard ki a szemét és lökd a vízbe!
Emberrabló! Megmentem, bármilyen
mély itt a víz. Édesem! Szörnyeteg!
Jövök és agyonverem.
- YOSHITSUGU Morotaka!
Nézz rám most; ugye ismersz?
- MOROTAKA Yoshitsugu!
- YOSHITSUGU Rossz hírem van. Csak akkor jutsz a mennybe,
ha megöled magad. Az életed
szégyenletes, és napról napra vádol.
Pók lettél volna jövő életedben,
mielőtt megkötözted hűgodat;
most már csak muslica lehetsz – de holnap
csak kullancs. Meg kell ölnöd magadat.
Öld meg magad!

- MOROTAKA Nem magamat ölöm meg,
fölszívom a tavat s téged kiköplek.
De túl mély! Inkább lánggá változom,
s kiszáritom fenéig. Fölzabállak,
még ha az égbe szöks is föl előlem,
Dühöm legyűri a menny fényeit
a füsttel, mikor lángol majd a föld!

Megjelenik Takiguchi, Tonase úrnő, Kamawake és Yokobue.

- TAKIGUCHI Jobb lenne, ha megölnéd magadat.
- MOROTAKA Körül vagyok kerítve! Takiguchi!
(Dulakodás, Morotakát legyűrik és a földre szorítják.)
Gyűlölni így is tudlak!
- TAKIGUCHI Te bajod.
- MOROTAKA Nem fogtok megkötözni!

Morotakának betömik a száját és megkötözik. Jön Yoshitsugu, Karumo, Kamawake, Yokobue.

- YOSHITSUGU Nem ölhetjük meg – Shigemori herceg
úgy döntött, hogy csak száműzve legyen.
- TAKIGUCHI Nem kell, majd fölfalja a gyűlölet.
- TONASE Itt jön a többi, a cinkosai!
- YOSHITSUGU Meglepjük őket.

*Bedobják Morotakát a szentélybe, letakarják a kendővel és mind elmennek.
– Jön Muzo és Genkuro.*

- MUZO Morotaka hol van? *(A szentély felé.)*
Tisztelt úrnő, miattad elrohantunk
Otsuba, fél napot elvesztegettünk,
aztán vissza ide a semmiért.
Ez illetlen volt tőled, ezért meghalsz.
*(Leszűrik a kendővel letakart alakot, majd leveszik a kendőt és meglátják,
hogy Morotaka az. Rémulten menekülnek.)*
Árulás!

Menekülnek. Takiguchi és Yoshitsugu fölugranak, majd a többiek is.

- TAKIGUCHI Nem kell üldözni őket, az ijedség
fölhajtja őket a hegyekbe úgyszólván.

Tonase úrnő letérdel Morotaka holtteste mellé.

YOKOBUE Tonase úrnő –

TONASE Ez nem gyász nekem,
ez új remény. Vigasztaló, hogy látom
rossz véretem, amint iszkol a földbe
a bátyám holttestéből. Most, hogy elment,
nincs, ami eltért a szeretettől.
Tudom, hogy egyszer sárrá babonázta
a szerelem folyóit lelketekben,
és elhittétek, hogy a vágyatok
helytelen, rút és államellenes.
Így aztán néha könnyörögtek
a halálért, hisz maga a nap is
mintha megállt volna a levegőben.
Hát nem – a teste is csak most, halottan,
sebeivel mondja az igazat,
melyet egész élete tagadott,
de ti, élve, megtestesítitek.
A szerelem hozhat harcot, viszályt,
de csak azért, mert egy szikrája is
a szürke semmi mellett, azt a semmit
rossznak mutatja. Ha valaki látja
másban a szerelmet, mely benne nincs,
támadja s gyűlöli. Így Morotaka is;
de elment, s ismét szerelem a szerelem.
őfelsége és Shigemori herceg
azt szeretnék – ha ti is szeretnétek –,
hogy visszatérjetek s legyetek ott
erős és gyönyörű példázatul.

Megfogják egymás kezét. – Jön a Hold.

HOLD Ha megkérdezik:
szemem, a keskeny csík
mért telik meg kerekre,
mindent ezüstbe verve –

azt felelhetem:
ha te is láthatnád,
mint én, az égen át
hogy föltárul nekem

az egész földi élet –
mint vőlegény, aki
a sírjából lép ki,
és csókot ad nejeinek –

te is bámulnál,
tengert mozgatnál,
ragyognál egész éjjel,
fénykönyvet szórva széjjel

VÉGE

BARKA SZÍNHÁZ

A FORDÍTÓ MEGJEGYZÉSEI

A fordítás a Methuen Drama sorozat kiadása alapján készült (London, 1997).

A verssorok elején csak akkor írok nagybetűt, ha az egyébként is indokolt (új mondat, tulajdonnév.)

A japán közsavakat (pl. *szepuku*) átírtam magyaros írásmódra. A japán neveket meghagytam abban a formában, ahogy az angol műben szerepelnek – tehát nem írtam át őket a magyar helyesírás szerint (azaz *Yoshitsugu* és nem *Josicugu*). Ezzel is érzékeltetni kívántam, hogy nem japán, hanem angol darabról van szó, mint azt maga a szerző is írja: „Nem olyan darabot kívántam írni, mely hű volna japán eredetéhez.” Másrészt az angol rendezőnek így könnyebb dolga lesz – de ma már a magyar szemnek is megszokott a japán nevek nemzetközi átírása és ennek megfelelő ejtése (pl. *Mitsubishi* és nem *Micubisi*, *Seiji Ozawa* és nem *Szeidzsi Ozava*).

Kiejtési javaslatok:

- Takiguchi = takigucsi
- Tunemasa = tunemasza
- Yoshitsugu = josicugu
- Koyasan = Kojaszan
- Tonase = tonásze
- Moritsugu = moricugu
- Katsuyori = kacujori
- Genjo = gendzsó
- Kojju = kodzsidzsú
- Kohagi = kohagi
- Dono = dónó
- Yokobue = jokobue
- Ojoin = odzsóin
- Shigemori = sigemori

madáreső

(egy előadásról)*

Szuszogva álmodik a három legény, kékes fényben zuhog rájuk a zápor. Negyedik társuk, mindenek után már, nagyon is ébren elindul feléjük, húzza előre hosszú madárkarma, vele egylényegű, megtalált társa. Makulátlan pár, mondhatnánk: férfi és nő, hisz tudjuk-látjuk, Horváth Csaba és Ladányi Andrea az, két zseniális táncos, de mondhatjuk: minden bajok után egymásra lelt, világban otthonra talált egység, teljessé vált rész, hiánytalan világ-töredék távolodik most tőlünk, keresztüllép a társakon, a három álmodón, át a záporzuhatagon, el a sötétbe.

Végérvényesen el az ösköszba-öskozmoszba.

Az elején azt látjuk, négy lihegő, csattogó, kurjongató madárlény válik ki a sötétből, majd madárhajuktól-fejüktől megszabadítva-megfosztva négy árva legény áll előttünk, kalapjukat fejükbe csapva járják magát a hiányt. Hiába, per sze. Négyen négyfelé dobva várakoznak hát. A világ csúf kitüremkedései, felszakadt sebei ök, négy kicsi, mulatságos legények. Belép maga a tökély, mondhatnánk: a nő, hisz Ladányi Andrea az, ez a tökéletes élő szobor, és összeszedi az elhullott tollakat, madárrá válik maga is. Megfoghatatlanul mutatkozik mindőjük felé, ök meg szkipei** groteszk igyekezettel vadásznak a sasra***, s maradnak egyedül. Szögi, Szilvási, Rogács, Horváth.

A sötétben gyönyörű muzsika zendül, aztán hátul, fények-árnyékok vibrálásában (a lámpáknál különben Pallagi Misi) feltűnik egy műanyagkukán sámáni dobszót kitarító öreg clochard. Molnár Lajos. Ő hozza majd a kalickába befogott madarat, ül velünk szemben, barázdált arcán a hiánytalan tudás. Hangokat hallat, a titkot mondja, bizonyosan azt, de nem mond már hétköznapiok kicsinségeibe akadt, hiábavaló, felesleges szavakat. Kezében göcsörtös bot, azzal botol, azzal éleszti erőre a negyedik legényt, azt, aki testével felfog majd minden botütést. De akorra már eltűnik az öreg, ez a „városi busman”, ahogy az alcím fogalmaz. Eltűnik, mint aki itt sem járt.

De általa talán végérvényesen elveszített madarat, ősi madárlényét-létezését nyeri vissza ez a fiatal férfi, ez a negyedik, ahogy elindul, és talán Kafka lovasának szavait motyogja, „innen el”. Talán egy kukánál ér célba majd, hogy azon botolva ébressze egyszer, idők végezetén, társait. A három másik legényt, akik most szuszognak és álmodnak – zuhogó záporról és egykori-majdani, szabad madarak röptéről.

Bérczes László

* Ős K. címmel a Bethlen Kortárs Táncműhelyben játssza Horváth Csaba legújabb rendezését a Közép-Európa Táncszínház.

** (Szkipe = Joseph Nadj) *** (szkipe = sasfióka)

Hajónapló

Szerkesztő: Bérczes László
 Grafikai tervező: Bagossy Levente
 Nyomtatás: Mester nyomda
 Postacím: 1082 Budapest, Üllői út 82.
 ☎: 210 57 40 (fax is), 303 65 05
 Kiadó: Bárka Józsefvárosi Színház Kht.
 Felelős kiadó: Csányi János
 ISSN 1416-7417
 A Hajónapló a Nemzeti Kulturális Alap
 és a Soros Alapítvány támogatásával készül.

Tartalom:

Versekkel kártyázó szép hölgyek2-24.
 Tasnádi István: Kártyaparódia10-11.
 Munkanaplók (Tim Carroll, Bérczes László,
 Murányi Tünde, Mertz Tibor)12-24.
 Summary25.
 Belépőkártya: Gyabronka József26-28.
 Lábass Endre írása29.

Józsefvárosi portré: Györffy Miklós30-31.
 S.I.L. Trade – Beszélgetés Sági Lászlóval 32-33.
 Bärkakronika32-34.
 Struktúraváltás avagy...
 Színház 200135-40.
 Naplónapló: Nádasdy Ádám
 Beleírkál: Udvaros Dorottya

a Bárka támogatója

Peter Oswald

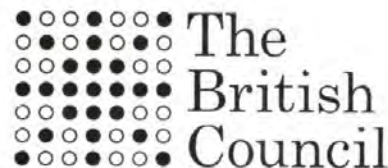
VERSEKKEL KÁRTYÁZÓ SZÉP HÖLGYEK

Fordította: Nádasy Ádám

Szereposztás:

Kenrei Mon-in Császárnő, <i>valamint</i> Hold:	Udvaros Dorottya
Takiguchi, fiatal samuráj:	Mertz Tibor m.v.
Yokobue, a szerelme, udvarhölgy:	Varga Gabriella
Yoshitsugu, fiatal samuráj:	Szikszai Rémusz
Karumo, a szerelme, udvarhölgy:	Murányi Tünde
Morotaka úr, az udvarhölgyek felügyelője:	Gyabronka József
Shigemori herceg, császári főpecsétőr, a császárnő testvére:	Kaszás Gergő
Tonase úrnő, Morotaka húga:	Vasvári Emese
Moritsugu úr, Yoshitsugu bátyja, <i>valamint</i> Genjo, a hóhér <i>valamint</i> szolgálja:	Scherer Péter
Katsuyori úr, Takiguchi apja:	Kőműves Sándor m.v.
Cinege:	Pokorny Lia
Kojju, udvarhölgy:	Fodor Krisztina
Kohagi, udvarhölgy:	Cseh Judit
O-hana:	Csonka Szilvia
Genkuro, Muzo, csavargók <i>valamint</i> katonák:	Hajduk Károly; Kovács Krisztián, Cseh Judit
Parasztlány:	Hegy Nóra
Kamawake, Karumo és Yoshitsugu kislánya:	Ladocsi Péter m.v.
Rendező:	Tim Carroll m.v.
Munkatárs:	Bérczes László és Török Tamara
Díszlettervező:	Csanádi Judit m.v.
Bábok:	Horváth Márta
Szcenikus:	Asztalos Adrienn m.v.
Jelmeztervező:	Kárpáti Enikő
Fénytervező:	Simon Opie m.v.
Zeneszerző:	Faragó Béla
Mozgástervező:	Bodor Johanna
Asszisztens:	Tóth Péter
Tolmács:	Szilágyi Szabolcs
Ügyelő:	Gyulay Eszter
Súgó:	Németh Anette
Kellékesek:	Kubik Ildikó és Tóth Péter

Az előadás támogatói:

FERROGLOBUS
Kereskedőház Rt.
BUDAPEST

Képekkel kísérték a művet

鶯
や
柳
の
う
し
ろ
藪
の
ま
へ

Csalogány csattog
bambuszligeten innen,
fűzligeten túl.
(Macuo Basó
Ford.: Tandori Dezső)

„**Csikamatsu Monzaemon** (1653-1724) – akit bizonyos értelemben a japán Shakespeare-nek is tekinthetünk – Szugimori Nobumori néven, egy szamuráj fiaként született a Kjóto környéki Jodóban. Magánéletéről keveset tudunk. Annyi bizonyos, hogy kora gyermekségétől kezdve tanulmányozta a kínai és a japán irodalmat. Huszonnégy vagy huszonöt éves korában kezdett el darabokat írni, és több mint száz dzsórutit, valamint harminc-egynéhány kabuki-librettót szerzett hetvenkét éves korában bekövetkezett haláláig. Alkotó energiájának legnagyobb részét lényegében a bábszínháznak szentelte.”

(Kokubu: *A japán színház* - 1984)

„**Chikamatsu** szinte hihetetlenül termékeny volt. Regényes, kalandos történeteket és a polgári életből vett szerelmi históriákat dolgozott fel. Az ilyenfajta drámákban az epikai elemnek és a zenének még igen jelentékeny szerep jutott, a

színpadi előadások bővelkednek hajmeresztően borzalmas jelenetekben, de az is tagadhatatlan, hogy e nem mindig művészi szerkezetű, nem izléses jelenetekben is bővelkedő drámákban sokszor megrázó tragikummal és magasztos, eszményi jellemekkel találkozunk.”

(Pröhle Vilmos:

A japáni nemzeti irodalom kis tükré -1937)

Bunraku (Uemura Bunrakuken nevéből) - a ningjódzsóurui mai, népszerű elnevezése. Uemura Bunrakuken kiváló bábos volt, 1850 körül Oszakában bábszínházat alapított. Igazgatója, Okuna 1872-ben kivált, és létrehozott egy rivális bábszínházat, a Bunraku-zát („Irodalmi Élvezetek Színháza”), amely óriási sikert aratott, és egyedül bábszínházként maradt fenn.

Kabuki („ének + tánc + ügyesség”) – az Edo-korszakban kialakult tömegszórakoztató jellegű színházi műfaj, amelyben történelmi és korabeli

témájú darabokat valamint táncdrámákat férfi és női szerepeket egyaránt játszó férfi színészek adtak elő stilizált, felnagyított gesztusokkal élő, formalizált színészi játékkal, táncsal, néma-játékkal, látványos díszletek között, zene és kórus, időnként recitálás kíséretében. A cselekmény másodrendű volt.

Nó (no – „képesség”, „a képesség színpadi bemutatása”) Dramatikus felidézése – maszkkal, táncsal, zenével, deklamáló kórossal, költői (ma már nem érthető) nyelven – egy már lejátszódott eseménynek, melynek középpontjában megölt harcos, isten, szellem stb. áll. Nem alkalmaz drámai konfliktust, jellemeket, díszleteket. Hatásának lényege az intenzív szellemi kapcsolat a nézőkkel (hana, júgen). Filozófiai háttere elsősorban a buddhizmus – erről vall a színésztől és a nézőktől igényelt meditatív koncentráció egyetlen tárgya, a színészi játékban a visszafogott gesztusok, a mozdulatlanlás jelentést hordozó fontossága, a több értelmű, buddhista utalásokkal teli költői nyelv, valamint a sugárzó dualitás: minden földi dolgok elmúlásának érzete, s ugyanakkor az ember végső megváltásának hite.”

(Kokubu: *A japán színház* – 1984)

„Inkább kedvelte, s ma is legjobban kedveli a köznép a *jouri* vagy *kabuki* nevű tragikus melo-dramákat, melyeknek cselekménye mozgalmasabb és színesebb. Míg a *no-dramák* rövidek, ezek végtelen hosszúak. Talán éppen ezért kedveli annyira a köznép? Miként a *no-dráma* táncból, a *jouri* pedig a bábjátékból fejlődött ki, s a báb mozgása hozzásimult a zene ritmusához. A zene, melyről pedig nem sok jót mondhatni, egyre fontosabb szerephez jutott, a bábok lassanként eltűntek, majd helyükre élő színészek kerültek. A szerepeket sokáig kizárólag csak férfiak játszották, sőt ma is sokszor férfi játssza a nő szerepét is.

Chikamatsu Monzaemon

Kokubu: A japán színház - 1984

A hűbérvilágban **a színész** lenézett ember volt, színház küszöbét samurai át nem lépte. Ma persze már nem így van, de a színészek előtt ma se nyílnak meg a legelőkelőbb családok ajtajai. Nem több dicsőség jár ki a színpadi szerzőnek se, a ki a legkevésbé se fontos személy a drámánál. A színházigazgató legtöbbször előszed valami régi, közkedvelt drámát, hozzáfűz egy-két új jelenetet, valami helyi vonatkozást, s készen van az új darab. A színészek az amúgy is összetakolt szöveget kényük-kedvük szerint tovább módosítják, rögtönöznek, kihagynak, tovább szövik a cselekményt."

(Dr. Csige Varga Antal: *Japán és a japánok* – 1914)

„Naiv, ártatlan lelkű, az élet véres komolyságai elől messze kitérő nép **a japáni**. A kegyetlen, veséig ható szatírát nem ismeri ez a nép. Csak a

légynek se vető humor, a gyermekesen jámbor komikum az ő kenyere. A tragikus, vagy pathetikus akkordoknak eme kerülése legjobban azokban a témákban nyilatkozik meg, melyek nagyon is érthetővé tennék ezeket az erős zamatú művészi motívumokat. Az istenek és félistenek világa nyújtja ezeket a témákat. Ezekkel szemben nem ismer elnézést, leborulást, de kegyetlen vivisectiót, harogó röpirat-stilust sem. Emberiesítik az istenieket, de nem bánnak velük kegyetlenül. Még az ördögöt is, aki pedig megérdemelné, hogy a szatíra beléje szurkálja fullánkja, gyöngéden bocsátja képei alá a japán karikatúra...

Van Japán erdősségeiben róka, farkas, vad-disznó és japáni fekete medve, de egész Japánban nincs egér. Ellenben a hollandus hajók a pálinkával együtt az indiai patkányt is behozták Japánba, ezek itt nagyon elszaporodtak és mert pincehelyiségek nincsenek, a padláson tartózkodnak... Az éneklőmadarak közül a költeményekben sokat emlegetik a japán fülemilét, az 'uguisut'. Nem győzik énekének szépségét dicsérni, pedig európai utazók állítása szerint nem sokban különbözik a tücsökczirpeléstől. Már ebből is látható, hogy milyen óriási a különbség zenei felfogás dolgában a japáni és az európai között."

(Bródy Sándor: *Japán ország, a felkelő nap birodalma* – 1904)

„**A lovagerények** elseje az őszinteség és igazságosság. Nem lehet visszataszítóbb és megvetendőbb egy igazi lovagra, mintha alattomos, görbe utakon jár. Második lovagerény a bátorság: A bátorság nem egyéb, mint az igaz dolgok megcselekedése. A bátorsághoz tartozik az erősség, szívósság, kitartás, félelem nélkülség, s a testi és lelki megpróbáltatások elviselése. Hogy erre képessé tegyék a szamurajt, már zsenge gyermekkorában edzették meleg és hideg, éhség és lesti szenvedések elviselésére. A félnétség

まつ茸やしらぬ木の葉のへばりつく

Van valami lényeg az új kultúrán

Fenyőgombához,
nézd, egy ismeretlen fa
levele tápad.
(Macuo Basó
Ford.: Tandori Dezső)

leküzdésére a serdülőkorba hajló gyermeket éjjel temetőbe, vesztőhelyre küldötték s válogatott ijesztgetésekkel gyötörték. Hogy ezek az eszközök igen sokszor testi és lelki eldurvuláshoz vezettek, az a szamuráj paedagógiában nem jött számításba. Harmadik lovagerény volt a jóakarát és részvét, mely az előbbi irányzat ferde eredményeit akarta egyensúlyozni. Az udvariasság is egyike volt a fontos lovagerényeknek. A szertartásosság nagyon kifejlődött Japánban s annyira kötelezők voltak a külsőségek, hogy a felsőbb előtt való földreborulás elmulasztása, vagy egy kíváncsiskodó felpillantás elég volt arra, hogy a kísérők lenyisszentsék a magáról megfedelkező fejét.”

(Baráthosi-Balogh Benedek:
Japán, a felkelő nap országa – 1930)

„A **szamurájok** (bushik) eleinte a japán feudális főnemeselek fegyveres kísérői voltak, később egy külön nemesi (lovagi) osztályt alkottak; számukat 1868-ban mintegy 400 ezer főre becsülték. A XII. század végétől a Meiji-restaurációig – mintegy 700 éven keresztül – a tényleges politikai hatalmat a szamuráj osztály szavatolta. A szamuráj uralom a Tokugawa-időszakban volt a csúcspontján, amikor Japánt hozzávetőlegesen 300 feudális báró osztotta fel maga között. A japán szamurájok, akik minden más társadalmi osztálynál jobban Konfuciusz tanításainak hatása alá kerültek a feudalizmus időszakában, elsősorban és mindenekelőtt katonák voltak. Elvárták tőlük, hogy vitézül harcoljanak a csatamezőn és becsülettel haljanak meg, gondolkodás nélkül és bármikor feláldozzák életüket gazdájukért...

A „méltatlan halál” vagy a fogságba esés elkerülése érdekében a szamurájok kiváltsága volt a harakiri is. Az öngyilkosságnak ezt a módját ünnepélyes keretek között, csaknem szertartásosan kellett végrehajtani. A vér szerinti leszármazottak és a jóbarátok részben szemlélői, részben részesei

ぬす人に取り残されし窓の月

Kirabolit kunyhóm
ablakába beragyog
az ottfelejtett hold.
(Ryokan
ford.: Terebess Gábor)

voltak az „események”. A japán erkölcsi felfogás szerint az öngyilkosságnak ez a módja még a „bűnöst is megtisztította és hőssé emelte”. A feudális széttagoltság korában a főurak között zajló állandó belháborúskodás jelentősen hozzájárult a harakiri szokásának a megerősödéséhez. Amikor az öngyilkos felvágta a hasát, legjobb barátjának vagy legidősebb fiának volt a kötelessége, hogy karddal leüsse a fejét. A harakiri végrehajtásának módját is szabályozták: meghatározták a helyiséget, ahol a szamuráj végezhetett magával, tanúkat is állítottak és kirendelték azt a személyt, akinek a karddal meg kellett tenni a halálos csapást, amikor megtörtént a hasfelmetszés. A harakiri sajátos lovagi párbajra is lehetőséget adott. A sértett fél, ha nem tudott másként elégtételt venni, sértője közelébe férközött és miután megszólította, végrehajtotta magán a harakirit. Ellenfele, hacsak nem akart becsstelen ember hírébe keveredni, kénytelen volt magán szintén végrehajtani a hasfelmetszést.”

(P. Szabó József – Horányi B. László:
Nippon katonái –1985)

„E versengőn eltűzött, szép érzelmek, amelyeket sok szamuráj és közkatoná vallott, éppúgy, mint házuknak asszonyai, mégsem voltak általánosak, és a történelem nagyon sok alantás vonást, hitszegést, árulást, felesleges kegyetlenkedést is feljegyzett e korból. Az **eszményi harcos** még Japánban is csak a regényekben fordult elő, mint ahogy a korszak gestái által dicsőített és Josicunéhoz hasonló eszményi szamurajt is csak a biva-játékosok énekelték meg románcokban hallgatóságuk épülésére. A középkori szamurájok edzett férfiak voltak, jól tűrték a fájdalmat, beletörődtek a sorscsapásokban, de azért emberek maradtak, mindama gyengékkel, amelyek együtt járnak ezzel az állapottal. Ezek a harcosok mélyen vallásosak voltak. Közülük sokan szentképeket rejtettek páncéljuk alá, mielőtt harcba indultak. A

legvadabb szamurájok egy-egy kemény csata után, ha az elegendő hasznot hajtott utódaik számára, leborotválták hajukat, papi nevet vettek fel, és visszavonultak egy monostorba, hogy ott imádkozzanak azok lelkéért, akiket a harc mezején megöltek. És az a harcos, aki egész életében a sintó-isten-ségeknak (kami) áldozott, semmiféle eretnekséget nem látott abban, ha a vallási szinkretizmusnak ebben az időszakában buddhista szerzetessé lett...”

Társaságban úgyszólván eltűnik **a japán asszony**. Míg a férfiak, a férje vendégei, köröskörül guggolnak a földön, dohányoznak, mulatoznak, addig ő észre sem véve kúporodik valamelyik sarokban, ahonnan csak akkor tipeg elő, ha bort, vagy teát kell felszolgálnia. S ezt a legnagyobb figyelemmel, tapintattal, szeretetreméltóan, minden cikornyja nélkül végzi. Eleinte félenken mozog, de csakhamar felenged s bizalmasan, vidáman, bár minden zaj nélkül jár-kelel, mint valami gyermek. Bármily derűs és hangos a férfiak társasága, a nő bele nem vegyül, teendői után visszavonul s oldalt, vagy hátul marad csészéje mellé guggolva... Egyedül az **abban** fejtí ki kacérságát a japán asszony. Széles vállszalag ez, mely a sötét színű ruhát viselő férjes nőknél az egyedüli tarka toillet-darab. Széles, merev ráncokban csavarják a nyakuk köré s a végét hátra vetik. A nyak körül selyemzsinórok tartják fogva. Ennek a szalagnak művészies megkötése a női kacérság legnagyobb diadala. A gazdagabb nők dúsan áttört selyembrokátból készíttetik objaikat, melyek gyakran százakba kerülnek...

A szerelmi ügyek félhomályában kezdődtek és végződtek (a házakat súlyos kárpitok zárták el, és az asszonyok általában meglehetősen magas paravánok (kicsó) mögött rejtőztek). Így a szerelmesek nem mindig lehettek bizonyosak partnereik személyazonosságában.”

(*Japán hétköznapjai a szamurájok korában* – 1974)

Veronika Istvánffy naplószerkesztő

TIM CARROLL

Pályáját az English Shakespeare Company-nál kezdte, ahol három Shakespeare-előadást rendezett: a *Julius Caesart*, a *Cymbeline-t* és a *Vihart*. A Hammersmith-i Lyric Theatre-ben színpadra állította Schiller *Don Carlosát*, majd a *Peter Pan* következett az egyesült államokbeli Omahában. Az exeteri Northcott Theatre-ben rendezett legfontosabb előadásai az *Amadeus*, *Az utolsó jenki*, a *Charley nénye* és több kortárs darab. Angliai rendezései között fontos még a *Someone Who'll Watch Over Me* (Valaki majd vigyáz rám) és a *Phaedra* – az előbbi a Salisbury Playhouse-ban, az utóbbi a Battersea Arts Centre-ben került színre.

Első operarendezése a *Tékozló fiú* (Kent Opera, 1994; 1995-ben a BBC Rádió is leadta). Purcell *Diocletianusát* és Monteverdi *Orfeuszát* szintén a Kent Operában rendezte, amelynek

azóta produkciós igazgatója lett. Anglia több híres zeneakadémiáján, például a Királyi Akadémián és a Guildhallban is rendezett. 1997 óta rendszeresen dolgozik a Psappha nevű modern együttessel, velük készítette az *Egy örült király nyolc dala* és az *El Cimarron* című előadásokat. (Az *El Cimarron* Hans Werner Henze darabja, az *örült király...* szerzője pedig Peter Maxwell, az együttes védnöke.) A manchesteri bemutató után mindkét előadást több rangos fesztiválra is meghívták, és az *örült király...*-lyal 2000-ben Amerikában turnéznak majd. Tim Carroll nemrég állította színpadra a *Cabaret Classicó-t* Sarah Walker főszereplésével a barcelonai Gran Teatre de Liceu-ban, ahol 2001-ben Britten *Őt himnuszát* rendezzi majd.

Legfrissebb rendezése Peter Oswald darabja, az *Augustine's Oak* (Augusztinusz tölgyfája) a londoni a Globe színpadán. 2000-ben Shakespeare-Fletcher

The Two Noble Kinsmen című drámáját fogja ugyanitt rendezni.

1997-ben dolgozott először Magyarországon: a Debreceni Csokonai Színház vendégeként Helen *Irtás* című darabját rendezte. Magyarországon tölti a 2000. év első két hónapját is: egy – a japán Chikamatsu Monzaemon bábjátékán alapuló – kortárs angol darabot, Peter Oswald *Versekkel kártyázó szép hölgyek* című drámáját viszi színre a Bárka Színházban.

PETER OSWALD

Neves drámaíró, költő és műfordító. Első darabja, az *Allbright* 1991-ben született, azóta főként verses drámákat ír: *Cinderella and the Coat of Skins* (Hamupipóke és a bőrkabát); *Fair Ladies at a Game of Poem Cards* (Versekkel kártyázó szép hölgyek). Az utóbbi Tim Carroll kérésére és javaslatára íródott, mely darabot 1996-ban színre is vitt a Royal National Theatre. Peter Oswald az első kortárs szerző, akinek darabja színre került az újjáépített Globe-ban (*Augustine's Oak*, 1999).

Verses drámafordításai közül a legfontosabbak Schiller *Don Carlosa* (Lyric Theatre, 1992), Lorca *Rosita leányasszonya* (Almeida, 1997) és Tirso de Molina *Szegénylős a palotában* című darabja (National Theatre Studio, 1997).

Jelenleg a *Rámájana* című óind eposz első angol színpadi változatát készíti a Birmingham Repertory Theatre számára, és egy – a Globe-ban 2001-ben bemutatandó – új darabon dolgozik.

Versekkel kártyázó szép hölgyek

曾海
六拾
六拾

Rizses bárkánk
egyenesen a félhold
felé igyekszik.
(Ryokan
Ford.: Terebess Gábor)

稻舟やさし行方や三日の月

